

శ్రీ

హనుమద్విజయము

1. అధ్యాయ త్రి తయాత్తకము

‘గీతానిధి’ కొత్త నవ్విదానము.

శ్రీమతి జువాల లక్ష్మీనారాయణమ్మగారి సంపూర్ణ
ద్రవ్యసాహాయ్యముతో

తెలుగు భాషాభివృద్ధి సంస్థానము ప్రచురించినది.

CK 31

బహుధాన్య వర్సరము 1938

కాపీ రైట్

వెల రు 0—6—0

శ్రీ.
శ్రీ జానకీ వల్లభో విజయశే.
ఆంజనేయ ప్రసాద సిద్ధిరస్తు.

హనుమద్విజయము

అధ్యాయ త్రితయాత్మకము.

1938.

చా మ ర్త పు రి.

క ర్త,

శ్రీ కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి

చ. కొలెశ్వరరావు
GANDHILAKSHI
Sr.

శ్రీ జానకీ వల్లభోవిజయతే.

అంకితము

మారుతికి

ఇట్లు,

మారుతి చరణారవింద సేవాభక్తుఁడు

శ్రీ కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి,

గ్రంథకర్త.

S. Koteshwar Rao,
GANDIGUNTA, HYDRABAD P. U.
KIST A. V.

గ్రంథకర్త :

‘గీతానిధి’ కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి.

విజ్ఞప్తి.

అయ్యలారా !

శ్రీహరిహరుల సంపూర్ణావతారమును శ్రీరామభక్తా
గ్రగణ్యమును అగు శ్రీమదాంజనేయుని గూర్చిన యనేక
చరిత్రములు గలవు. అవి అన్నియుఁ జదువవలె నన్నఁ గాల
మంతయో పట్టును. తచ్చరిత్రము లన్నియుఁ గ్రోడీకరించి
వ్రాయఁబడిన గ్రంథ మొక్కటియు నేటివఱకు నాకంటఁ బడ
లేదు. శ్రీమదాంజనేయ భక్తులకు నీలాటి పౌత్ర మొకటి
యుండినచో శ్రీ స్వామివారి చరిత్రమును సులభగా నెఱుంగు
గుటకు వీలగునని నే నీ చిన్న పౌత్రమును వ్రాసితిని. ఇందలి
కథలన్నియు గ్రంథాంతరములనుండియే గ్రహించితిని. 'సదు
చ్ఛిష్ట మిదం సర్వ' మ్మనునట్లు నాచే వ్రాయఁబడిన దంతయు
సత్పురుషుల యుచ్ఛిష్ట మనియే మనవి చేయుచున్నాను.
మఱియు నిందలి యితీవృత్తము జగద్విదితమగు రామాయణము
నుండియే చాలవఱకు సంగ్రహింపఁబడిన వని యేతద్గ్రంథ
ద్రవ్యలకు వేఱుగఁ దెలుప నవసరము లేదు. గుణదోషవివేచ
నము ప్రాజ్ఞులే యొనర్తురుగాక.

ఇట్లు

బుధజనవిధేయుఁడు

కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి.

పఁబడు నని యాశించుచు, నట్టి మహాత్కార్యమునకు నన్ని
విధములను సామగ్రిని సమకూర్చుకొను ప్రతిభ గల్గుఁగాక
యని యాశీర్వదించుచుంటిని.

తె నా లి
సూతాశ్రమం
31—5—38

ఇట్లు,
కవిరాజు

త్రిపురనేని రామస్వామిచౌదరి
కళావధాని, బాణిష్ఠుడు.

సంగంజాగరమూడి వాస్తవ్యుడును, తొమ్మిదేండ్ల
బాలుడును అగు కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి అద్భుతమైన
తెలివి కలవాడును, పరిశ్రమ చేయువాడును ఆయు పున్నాడు
ఇంత చిన్నవయస్సులోనే, హిందీ, సంస్కృతము, తెలుగు,
ఆంగ్లభాషలయందు పెద్ద పాండిత్యము కలిగియుండుట అత్యా
శ్చర్యకరము. అతనికన్న ఎక్కువ వయస్సు కలవారుకూడా,
ఏరాష్ట్రభాషాపరీక్షను ప్యాసు అవుటకు అతి కష్టపడికొ అట్టి
యీపరీక్షనుగూడ ఇతను ప్యాసాయెను. మరియు శ్రేష్ఠము
లైనట్టియు, సాంప్రదాయకము లైనట్టియు అనేక పుస్తకములు
చదివెను. అతను నాకు అస్వాభావికుడైన బాలకునివలె
కన్నట్లుచున్నాడు. మరియు అతని అద్భుతమైన తెలివి నా

మనసున నాటినది. అతనికి విజయమును, దీర్ఘాయువును.
మంచి భవిష్యత్తును కోరుచున్నాను.

ఇట్లు,

యస్. ఆర్. వై. సివరామప్రసాద్ బహద్దూర్

చల్లపల్లిరాజు

గోవిందబాగు క్యాంపు:-బచ్చుపేట, మనులా, 27డిశంబరు 34

కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి తొమ్మిదేడ్ల బాలుడు.
ఈ పిల్లవాడు ఈ వయస్సునకే అద్భుత తెలివివేటలను చూపిం
చుచున్నాడు. నాగరీ, హిందీ, తెలుగు, ఆంగ్ల యను చతు
ర్భాషలలో జ్ఞానము సుపాదించినాడు

ఇట్లు

గుంటూరు }
8-12-33 }

సి. సత్యనారాయణచౌదరి బి. ఏ, బి. యల్.

అడ్యకేటు, పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు,
గవర్నమెంటు క్లీడరు,

ప్రస్తుతం అనంతపూర్, డిస్ట్రిక్ట్ జడ్జి

కొత్త వీరభద్రయ్యచౌదరిగారికి

(గ్రంథకర్త పితరులు)

మ. బహుజాగ్రత కుశాగ్రబుద్ధి పఠనా

పాఠోత్సుకత్వత్వరా

గ్రహణంబుల తమ పట్టికిన్ గడు నిస

ర్గంబుల సుమా కాననే

బహుభార్గంబుల గూడ భావముల సం

భాసించు గోత్రోస్తు

గ్రహముంజేసితి వీరభద్ర సుకృతీ!

కమ్మాప్సయాలంకృతీ!

శం. కాదట ప్రథమ పరీక్షయుఁ

గాదట మధ్యమ పరీక్ష కమ్ముట్టఁగ

తోదధి నల్ల నొకేపరి

ద్వాదశవర్షముల వత్సదాట్రీ భళిరా!

మ. సందనుడయ్యె మీకు బుధ

నందితే సద్గుణుడైన సచ్చిదా

సందము మీరు ప్రాగ్భవమునన్

దపమేమి యొనర్చినారో, యీ

సందనువల్ల మీకుల మ

సంత యశంబు గడించు మీసుతున్

జెందుత మింత కెక్కుదుగ

శ్రీయును ధీయును యశంబు నాయువున్.

హిందూ హైస్కూలు

గుంటూరు

1—2—37

ఇట్లు,

వ్యాకరణాచార్య మధ్వశ్రీ

పల్వే పూర్ణప్రజ్ఞాచార్యపండితులు

సంగం జాగర మూడియొక్క కొత్త సచ్చిదానంద

మూర్తి అద్భుతమైన తెలివికల కమ్మవంశీయుడు

... .. అతను పదియేండ్లవాడయి

నప్పటికి తన వయస్సునకు మితిలేని మనోవైశాల్యమును ప్రద

ర్శించుచున్నాడు. అతను హిందీ, సంస్కృత, తెలుగు, ఆంగ్ల

ములలో పొందిన పాండిత్యమును చూచి, ఎవరునూ ఆశ్చర్య

పడకుండావుండరు

గుంటూరు,

1—7—34.

ఇట్లు,

జె. కుప్పస్వామిచౌదరి M. L. C

డిస్ట్రిక్టుబోర్డు ప్రెసిడెంటు

కొత్త సచ్చిదానందమూర్తియొక్క చురుకుదనము,

నేర్పు, పరిశ్రమ, అనేకభాషలయందు ప్రవీణతను చూచి సంత

సించుచున్నాను. దేవుడు అతనిని ఆశీర్వాదించుగాక.

తెనాలి

22—11—33

ఇట్లు,

ఋ శ్యం శింగ్

తహశీల్దారు

ఆంధ్ర పత్రిక

1936

12 వత్సరములు గల శ్రీ కొత్త నచ్చిదానందమూర్తి
 రాష్ట్రభాషావిశారద పరీక్షలో ఉత్తీర్ణుడయ్యెను. ఇంతకొద్ది
 వయస్సులో పైతరగతులయందు ఉత్తీర్ణుడైన ప్రథమ బాలుడు.
 స్వకీయ విలేఖరి } 1936 వ సంవత్సర ఆంధ్రపత్రికనుండి.
 గుంటూరు. }

మహా కాళిలాషి

శ్రీ కొత్తనచ్చిదానందమూర్తి,

గీతానిధి, రాష్ట్రభాషావిశారద

జననము రెడ్డిమిఠనూరు భాద్రపద బ ౧౦ గుంటూరు.

1933 మధ్యమా

1934 రాష్ట్రభాష

1936 విశారద

1937 గీతాపరీక్ష ఫీడల్.

ఈ కవి 12 సం॥ వయస్సులోనే మధ్యమ, రాష్ట్ర
 భాష రాష్ట్రభాషావిశారద గీతాపరీక్షల నుంచు తీరుచు ఈ
 హానుమద్విషయాది గ్రంథములను వ్రాసెను.

విషయసూచిక

ప్రథమాధ్యాయము

- 1 ఆంజనేయ జననము
- 2 ఆంజనేయుడు వరములఁ బడయుట
- 3 ఆంజనేయుని విద్యాభ్యాసము
- 4 హనుమంతుడు సుగ్రీవునకు మంత్ర యగుట
- 5 శ్రీమహావిష్ణువు రాముఁడగుట
- 6 శ్రీరాముఁడను సుగ్రీవుఁడును మిత్రు లగుట
- 7 వాలి వధ
- 8 హనుమంతుఁడు సముద్రమును లఘించుట
- 9 మారుతి అక్షయకుమారుని జంపుట
- 10 హనుమంతుఁడు రావణునితో మాటాడుట
- 11 హనుమంతుఁడు లంకను గాల్చుట. శ్రీరామునకుఁ జూడఁ
మణి నొసంగుట
- 12 శ్రీరాముఁడు వానర సేనతో లంక కేగి రావణుఁడూర్చుట
- 13 సీతారాములు హనుమంతుని బహుశంకించుట
- 14 హనుమంతుఁడు చిరంజీవి యగుట
- 15 హనుమంతుని స్థానము

ద్వితీయాధ్యాయము

- 1 సువర్చలాంజనేయుల వివాహము
- 2 హనుమంతుఁడు ముక్తాహారమును ద్రవించుట

- 3 హనుమంతుడు రామాయణమును రచించుట
- 4 హనుమంతుడు పంగునకు వర మిచ్చుట
- 5 సహస్రకంఠ రావణ వధ
- 6 శతకంఠ రావణ వధ
- 7 మైరావణ వధ
- 8 కాలనేమి వధ
- 9 హనుమాంతుడు భీమునకు నర్పిత మిచ్చుట
- 10 హనుమ దవతార తత్త్వము

తృతీయాధ్యాయము

- 1 ఆంజనేయ ధ్యానము
- 2 మంగళము
- 4 ఉపసాహారము
- 4 ఫలశ్రుతి : సమాప్తి

సంకేతాక్షర వివరణ

- 1 శీ). వా. రా. వానుదాసుగారి ఆంధ్రరామాయణము
 - 2 శీ). ఉ. రా. పాపరాజ ప్రణీత రామాయణము
 - 3 శీ). రా. సంస్కృత రామాయణము
 - 4 బా. రా. బాలరామాయణము
 - 5 పు. పురాణములు
 - 6 హ. చ. హనుమంత చరిత్రము
 - 7 శీ). భా. ఆంధ్రభాగవతము
 - 8 తు. రా. తులసీదాసరామాయణము
 - 9 కు. రా. కుమార సంభవము
 - 10 గ్ర. స్వ. గ్రంథకర్తవి
 - 11 క. చ. కళిదాస చరిత్ర
 - 12 శ. రా. ఆంధ్ర శతకంత రామాయణము
 - 13 స రా. ఆంధ్ర సహస్రకంత రామాయణము
 - 14 ప. రు. ప్రతాపరుద్రీయ మహాకావ్యము
 - 15 ఋగ్వే. ఋగ్వేదము
- అ. అధ్యాయము
-

ప్రార్థన

శ్లో॥ వర్ణానా మర్థసంఘానాం
రసానాం ఛందసా మపి
మంగళానాంచ కర్తారా
వందే వాణీ వినాయకా

శ్లో॥ వందే బోధ మయా నిత్యం
గురుం శంకరమపిణిమ్
యమాశ్రితో హి వక్త్రోఽపి
చంద్ర స్సర్వత్ర వ్యవహే

2

శ్లో॥ నీతారామ గుణగ్రామ
పుణ్యరణ్య విహారిణా
వందే విశుద్ధ విజ్ఞానా
కవీశ్వర కపిశ్వరా

3

శ్లో॥ ప్రసన్నతాం యా నగతాం భిక్షుకత
స్తథానమమ్లా వనవాస ముఖతః
ముఖాంబుజ శ్రీ రఘుచందనస్య మే
సదాస్తు సామంజుల మంగళప్రదా

4

శ్లో॥ సాంద్రాచంద పయోద సౌభగతనూ
వీతాంబరం సుందరం

పాదౌ బాణశరాసనం కటిలస
 త్తూణీర భారం నరమ్,
 రాజీవాయత లోచనం ధృత జటా
 జూతేన సంశోభితం
 సీతాలక్ష్మణ సంయుతం పథిగతం
 రామాభిరామం భజే

5

స్తోత్రం || అతులిత బలదీప్తం స్వర్ణశైలాభదేవా
 దనుజవనకృశానుం జ్ఞానివా మగ్రగణ్యమ్
 సకలగుణనిధానం వాసరాగా మధీశం
 రఘుపతి వరదూతం వాతజాతం సమామి.

తు. రా.

అట్లు

గీతానిధి శ్రీ. కొ. సచ్చిదానందమూర్తి,
 రాష్ట్రభాషావిశారక్
 గ్రంథకర్త

శ్రీరామ.

హనుమద్విజయము

ప్రథమాధ్యాయము

అంజనేయ జననము

శ్రీమతమగు పరాశరాశ్రమమున కేగి మైత్రేయుం
డిమ్మునిపుంగవున కంజలియొనర్చి “ముసీదా! నన్నీనంది
గుము బాధించుచున్నది. పరమశివుఁ డాంజనేయుఁడుగా
నొకలకాయెనో, యానతిచ్చి, నాసంశయమును వారింపవే”
యని సవినయంబుగాఁ బల్కుచుఁ బరాశరుండివ్విధంబుగాఁ
బల్కుచుండె

“మైత్రేయా! లోకోపకారార్థము నీవడిగిన ప్రశ్నకు
యథాశక్తి నుత్తరమిత్తును సావధానుఁడవై వినుము” —
అనిగారభుండ నెడు రక్కసుఁడొక్కఁడు వేల్పులబాధింప
బోవఁగా పరమశివునికడ మొఱపెట్ట శివుఁడు దేవతలతో నిట్ల
నియి “వేల్పులారా! ఆరక్కసుఁడు నాభక్తుఁడు, నాఁగావిని
విస్మయము లోకోపముతోఁ బరమశివా! ఏమీ? యీదేవతలును
నేనును నీభక్తులముకామా? సెలవయినచో నయ్యమరిను

నిమిషములోఁ జరిపెద"నని వెవలిపోయి యుపాయముతో వానిని జంపి వచ్చెను.

శివుఁడు సంతసించియిట్లనెను—“శ్రీహరీ! నీమాయలు నేనేమి చెప్పఁగలను. బ్రహ్మాండ ప్రవృత్తు నీ ప్రభావాబునాకుఁ దెలియునా?”

శ్రీహరియిట్లనియె —“పరమశివా! నీ నేనను నేనేనీవుకదా”
శివుఁడీట్లనియె—“నీవునాకుఁ ద్రావించిన మంత్రముతోఁ జేసిన సాయమునకు ముగగు శ్రీరామోపతాపముతో నేను నీకు సాయముఁ జేయుచును”.

తరువాతఁ గొంతకాలమునకు శ్రీహరి దేవతాప్రార్థితుఁడై శ్రీరామానతారమేత్రఁబూని వీర్పుల నెల్లరచనకు సాయ మొనర్ప వానర, భల్లుకహాసములఁ గలఁడనెను. అదిగాక సర్వమంత్రాభి ముక్తయగు హరిశక్తిని మరమశివునకిచ్చెను.

అతఁ గొన్నాఁడును అది సర్వమును పార్వతీదేవితో సరససల్లాపముతోఁగల్గుచుండ గావ్యోనము పోలగాచలంబున కేగుతలాపు జెలుప ‘వల్ల’యని నదానన్తము ప్రియురాలితో నటకేగెను. అనొక్కహా ముగ్ధునిగునబును జూచి యయ్యాలిమగలు కామపీడితులై కలిసాహుబుతోఁ గ్రీడింప సాగిరి. అప్పుడు శివుఁడు విష్ణుమూర్తి ముసఁగిన యాతేజ శ్చక్తితోఁ దనశక్తిని బాహ్యతీదేవి గుండుఁ బ్రవేశపెట్టెను.

ఆశక్తిని భరింపఁజాలక శైలలోనయ యద్దాని నగ్నియం గునిచెను. అగ్నిదానిని వాయునకిచ్చెను. ఆకాలమునఁగేసరి

గాను ముక్తసిక్తుండగు శోక వానరరాజుడెను. పుంజికస్తల
గాను శోకయచ్చరలేమ శాపవశంబున నాతని! భార్య
మునుచు. ఆమెపేరంజన, ఆయంజనాదేవి పుత్తుఁబడయఁ
బడితి స్థారతపముఁ గావించెను. ఒకనాఁడామెతపమొనర్చు
ముడఁగా నెవరోతాఁకినట్లాయెను. అప్పుడామెయెవరునన్నుఁ
గాఁకువారన నీక్రిందినుడులు వినవచ్చెను.

“ఓసాక్షీమః! నేనువాయుమూర్తిని నేను తాఁకినచో
నీవొత్తినత్యమునకేలాటి భంగమునువాటిలనేరకు, నీకచిరకాల
ములోనే కుమారుఁడుదయించును. అనఁగా వాయుమూర్తి
యామెనుదాఁకినపుడు తనయందుఁబడిన శివతేజమామె
యొక్కఁ బ్రవేశ పెట్టెను. ఈ వాక్యములవిని యంజనాదేవి
యానందించెను. తరువాతనొకనాఁడు శుభముహూర్తమందా
మొక్కఁ బుత్తుఁడుదయించెను. అనాఁడు

శ్లో! ప్రసన్నదిక్పాసు వివిక్తవాతం
శాఖస్వనానంతర పుష్పశృష్టి
శరీరీణాంసావరణంగమానాం
సుఖాయుజ్జ్వలినంబభూవ

కు! రా!

అన్నట్లు దిక్కులు ప్రసన్నములాయెను. నీరజుబులై
శిశువురలువీఁచెను. శాఖములు మ్రోగెను. పూలవాచగురి
సెను. ఒకటవనేల హనుమజ్జ్వలినబెల్లవారికి నానందమిను
పడిగవఁజేసెను. దేవతలునాటినుండి రాక్షసభయమువీడిరి.
అగ్రము పుట్టఁగనే మేనజన్మమును గొప్పవనును గానఁబడియె.

ఇట్లావీక్షుడు పుట్టినతోడనే తల్లివలన నాంజనేయుండనియుఁ
 దండవలన మారుతియనియు నాచుములచేఁ బ్రసిద్ధుడాయెను.
 ఈ యాంజనేయుడు 'మార్గశిరశుద్దచతుర్దశి' నాడు పుట్టెనని
 కొందఱును, 'వైశాఖబహుళదశమి' నాడుపుట్టెనని మఱి కొం
 దఱును జెప్పుచున్నారు.

2 ఆంజనేయుఁడు వరములఁబడయుట.

ఆంజనేయుఁ డొకనాఁడుయ్యెలలోఁ బరుండి నాకాకలి
 యగుచున్నదనెను. నాటికాతఁ డుద్భవించి పదియేను దినంబు
 లేనియుఁగావు. పరిహాసంబుఁ ది జనాపి యుధితుఁడగు బాల
 కునకుదయించుచున్న సూర్యుని నొప్పి వత్సా! అదుగో పండు
 గైకొమ్మనియెను. ఆంజనేయుఁడు జననీవాక్యమువిన్నతోడనే
 ఒక్కేటాన సూర్యునిదరిమికిఁ గెను. అదిచూచి త్రిలోకవాసు
 లును విస్మయమందిరి.

ఈ. పిల్లతనంబునయందే

చెల్లంబోయిట్టి శక్తి చేరారినచో

మొల్లమగు యాపనంబున

నెలీలంగ్రాలు నొక్కొయితఁడెనుకొనఁగన్

శ్రీ. వా. రా.

ఆట్లాంజనేయుఁడు మహావేగంబున సూర్యుపై నుజ్జీకి
 సూర్యుని మ్రింగఁబోయెను. అప్పుడుగ్రహణశయమగు
 టచే రాహువచ్చితికిరుదెంచెను. బుభుక్షితుఁడు సర్వమును

గోపము కూబుగాఁ జూచునట్లు మారుతి యాహువును
 గూర్చి భ్రాతర భ్రమచే మ్రొంగగమకింప గాహువయ్యెడి
 గుండ్ల కుగున విగ్రహసమీపించి కలతెఱుగు విన్నవింప
 యున్న ప్రాదాగ్రహాబుమైనైరావతాధి రూఢుడై యచ్చటికి
 గొప్పయ్యగావతరించు నైతిము వేతొక పాడను భ్రమతో
 గొండ్లనేయుడు మ్రొంగనుంకింపఁ గోపావేశంబుతో మహేం
 ద్రుని తనవజ్రంబు నాతనిపై విసరెను, అప్పుడా వజ్రాబు
 దెగఁగఁ దాఁకుటచే మారుతి యొడలెఱుంగక మూర్ఛ
 నును. వాయుమూర్తి యదిమాచి ఘోరమంది బాలకు
 నొక్కఁని కోపంబుమై నొకకొండ గుహలోఁ గదలక
 మదిలకయుండెను. వాయుసంచారము లేమిచే నప్పుడఁ,

క. “వెడలవు విఘ్నాత్రంబులు

వెడలదు విశ్వాసమేమి ఖేదలసంకుల్

జడములయి కటెలట్లులు

ముదుచుట చాచుటయసాధ్యముగఁ బ్రజకయ్యెన్”

శ్రీ. వా. రా.

మఱియు వేదపాఠములును హోమములును శూన్య
 ములయ్యెను. నిత్యకర్మములెల్ల నీటఁగలిసెను. అంతనిరకులెల్లఁ
 దరమీకడ కరిగి మొఱపెట్టికొనిరి. అప్పుడు బ్రహ్మదేవుడు
 నీర్పులతోఁగూడ నా పర్వత గుహకడ కరుదెంచెను.
 గ్రీమూర్తులతోఁగూడఁ దనకడకరుదెంచిన సురలనరసి వాయు
 నొప్పుడు వారల రాకకు నిమిత్తమగుచుఁ లితామహుడా

వాయుమూర్తికి సర్వము నెఱిగించి వేల్పులపై దృష్టినిగుడించి
 మిర్రెల్లనీ యాం నేయునకు వరిములిండు. ఇమ్యదివాయు
 మూర్తికి సంతోషకారణమని నుడివి నా బ్రహ్మస్మృతబ్రహ్మ
 దండములీ వాయుసూను నేమియుఁ జేయఁజాలకుండునని మని
 తాను వగిమిను సంతి సదాశిష్యుండును. నా శ్రీశరాలంబును
 బాశమును బాశుపతాస్త్రాంబు నిమ్మనామవాని బాధింప
 కుండుఁగాతమని పరినిచ్చెను. అది శ్రీమహావిష్ణుఁడ నా సుద
 ర్శనమును శార్దూబును నామాచి. అది బులునీనని నేమియుఁ
 చేయఁ జాలకుండుతమని మా ముసంతు. పదిపది పాకశాస
 నును 'నావజ్ర' బుచే నీనానున, (చెంప) భగ్నమా
 యెఁగానని నేనీను. నీనీనీ నానునాతుండును జేకొనాగు
 చున్నాను. ఇదిమిందనీనీనీ నావజ్రమువలన శ్రీరాశి
 బాధయుఁగలుగికుండుఁగాత మని పరి నిచ్చెను. అంతరము
 సూర్యుడు 'నానీని' శే శ్చతా శము నీతనికి జేకొనఁగు
 చున్నాను. మనీయు నీతఁడు నిగ్నాగ్నినాగయోగ్యుడగు
 తోటి సర్వవిద్యల నీచ్చెను. నీయు. నా నానాను. ఇట్లు
 వేల్పుల్లెగు నా జనీయునకు వరినానాగి తమతమ
 నెలవులకగుగగా వాయుమూర్తియు 'స్మృత' స్మృతలచే
 భయములేని నిజవందనుఁజూచి న శసాచి యెప్పుటివెల్లుబిరిగి
 నీవఁదొడంగెను. పదిపది నాక్కు మూగుల దోకొని చని
 యుజనకిచ్చి వరాబుల సంగిడి దొంప నామెయు నానాదాప్తి
 నోలలాడెను. క్రమాముగా హనుమంతునకు నాడుకొనునీడు
 రాగా నాతఁడు నిజవరంబులచే గర్వించి మహర్షుల విసిగింప

నాంజనేయుఁ డాదిత్యున కంజలిగావించి “మహాత్మా! ఆసంశ
యము తమకు వలకు. ఆపీలు నేనే కల్పించుకొందున”ని
మనవిచేసి యుదయస్వతమందొక పాదము నస్తాచలంబుపై
నొక పాదంబునిడి యాయమానృతి వలన సకల శాస్త్రరహ
స్యంబులను వినుచు వినిన వెల్లనుధారణచేయుచు నచిరకాల
ములోనే మహాపండితుఁడామెను, “కష్ఠీఫలీ” అనునట్లంతటి
కష్టంబునకొరిచి విద్యగడించెను గనకనే యగస్త్యులు సయి
తము శ్రీరాములతో హనుమతునిసూక్ష్మి యిట్లు ప్రశంసించెను.

“గీ॥ కుడిచిచల్లని నీవల నూరుచూడి
గురుప్రచెప్పిన జనువక్తరహాసులు
నిరశనూడయి పడచుచు నిగిగఁగఱకు
ఁబండకు సహించి చదివె నీతండుఘనుడు.

శ్రీ॥ ఉ॥ రా॥

మ॥ సైర్యధైర్యపరాక్రమక్రమ • సాహసంబుల శౌర్యగాం
భీర్యబుద్ధులఁ జాతురీనయ • వీర్యయుక్తులసూక్తి మా
ధుర్యకార్యధురీణతాజన • తుష్టి కారణచర్యలన్
సూర్యశిష్యునకీ ప్రభంజన • సూతికిన్ సములుందురే॥

శ్రీ॥ వా॥ రా॥

గీ॥ ‘సూత్రములతోడ వృత్తియు సూత్రములను
సర్థము పదంబు మఱియు మహార్థమన్య
శాస్త్ర నిచయాబు ఛందస్సు’ జక్కనేర్చె
గీర్తి త చరిత్రుఁడీతండు కేవలంఁడే’

శ్రీ॥ వా॥ రా॥

గీ॥ జగములనుమూపఁబూనిన సాగరుండు

భువనముల గాల్పఁబూనిన భవుండు

ప్రళయవేళను లేగువై నవ్వెత్తుడు

వాయుఁజుడు వానియెడట నెవ్వఁడునిల్చు

శ్రీ॥ హా॥ రా॥

ఇట్లు పెద్దల యభిచందనంబులకుఁబాత్రునై సనుస్త

విద్యాపారంగతుడై శ్రీహనుమంతుఁడు సూర్యచుఱ్ఱాతుండై

జలయిత్రియగు సంజనాదేవి సమీపంబునకుఁబనియె

4. హనుమంతుండు సుగ్రీవునకు

మంత్రియగుట

హనుమంతుఁడట్లు తల్లి సమీపమేగి జననీ' నాకుఁ

గిర్భవమాజ్ఞాపింపుమని వేడనాయమమానమతో వాయు

మూర్తిఁబాఠింప నయ్యనిలుండు ప్రత్యక్షుని "యోహను

మంతుఁడా! నీవుసమస్త విద్యలఁజక్కగా నేర్చితివి నినుఁ

బోలురాజకార్యధురంధరుడు లేడనుచు నీవు కిష్కింధా

రాజానుజుండగు సుగ్రీవునకు మంత్రివై 'యతనిగృతార్థునొన

ర్పము కలిపయ కాలంబునకు నారాయణావతారుండగు

శ్రీ రామునితో నీతేనికి నీకారణముగాఁ జెలిమివాటిల్లును

నీవారామభద్రునిగొలిచి తరింపఁగలవ"ని నుడివెను.

హనుమానుఁడొనాకృతముల వాలించి భగవదవతార
భూతుఁడగు శ్రీరాముడర్చనమబ్బునను సతసముతో సుగ్రీ
వునికి సచివుఁడాయెను.

ఒకనాఁడు కిష్కింధారాజును, నిజాగ్రజండునగు వాలి
మంకభిమనురక్కసునితోఁ బోరాడ చుండ సుగ్రీవుఁడువిజయ
ఫలితఁబడెను.

పరస్పర జయకొన్నట్లు వాలి మంకభులట్లుకొంతసేపు
పోరాడి మంకభిమనురక్కసునితోఁ బోరాడ యొక కొండనుహలో
డొగెను. వాలియు మంకభిమనురక్కసును తలంపుతో
వెనువోయి యాగహుగోష్ఠిని ను. సుగ్రీవుఁడు మాత్రము
గుహద్వారమునొద్ద నియుండును. కాలకాలమువఱకు వాలి
రాకుంటయు గుహను దీర్ఘధారలుకాలువలై పవహించుట
యుఁజూచి సుగ్రీవుఁడుతలంపునను, దాండుభియంత మొందిం
చెనని యొచితము గూడఁగా పును నొకపుచ్చెనుహద్వారంబు
నొక్కపెరుబాసచేమూసి కిష్కింధ కీగి వానరులకావార్త
నెఱింగి చి రామరాజము గాకుండ దానేరాజయ్యెను.

అంతఁగొంతకాలమువఱకు వాలి మంకభిమ దెగిటార్చి
గుహద్వారంబునాదలిబాడ నొక్క నిన్నుతోఁదొలగిదోసి
కొనియెడికివచ్చెను. మఱయుమంకభిమంబునీడ్చి దూరము
గాఁబోయివెనకదలి రక్తబిన్నులు బుశ్యమూకంబునఁదప
మొనర్చుచున్న మతాగమహర్షియాశ్రమంబుపైబడ సహృహ
క్షకోపించి “యోయీమదాధా! వాలీ! రక్తబిందావులచే
మదాశ్రమంబు మలిన మొనర్చితివిగాన నీపరవ్రతంబునకు

“చ్చిని చోజచ్చెదవుగాక” యనిశాపమిచ్చెను. అదియెఱింగి
నానినంటినుండియు నాఋశ్వమూకఁబునకరుగఁడు.

తరువాత వారి కిష్కింధఁజేరి తనతమ్ముని యక్క
గ్గమునకుఁగినిసి యాతని పలుపోకల బాధించుటయే గాక
ధార్మ్యసపహరించి రాజ్యఁబునుండి తఱిమివేశెను.

హనుమంతుఁడు తనజేడగు సుగ్రీవునకుఁగల్గిన పరా
ధవాఋనకుఁజింతించి వారివధింప శక్తుండయ్యుండనబలంబు
గా నెఱుంగనివాడగుటచే నేమియుఁజేయజాలక సుగ్రీవుండు
సుఖంబుగానుండుటకు వారి దుష్ప్రపమగు ఋశ్వమూకంబుఁ
చ్చియట సుగ్రీవాభ్యాదయసమయంబున కెదురుచూచు
చుండెను.

శ్రి మహావిష్ణువు రాముఁ డగుట

“శ్లో॥ కోసలో నామముదితః

స్థితో జనపదోమహాన్

నివిష్టః సరయూతీరే

పృథూత ధనధాన్యవాన్

శ్లో॥ అయోధ్యానామ నగరీ

తతాస్థితోక విశుతా

మనునామాన వేదేణ

యాపురీ నిర్మితాస్వయమ్

శ్లో॥ యథామనుర్మహాతేజా

లోకస్యపరిరక్షితా

తథాదశరథో రాజా

వసన్ జగదవాలయత్

శ్లో॥ రా॥

తత్తాదృక్మమగు నయోధ్యానగరంబునిండ నమానుండగు
 మహాశయం దేలుచుండెను. అతడు పెక్కి పుత్రులు లేక పుత్ర
 కాపేక్షి నొనర్చెను. అప్పుడు శీవారి జగత్ప్రకారము శ్రీ
 రాముడుగాఁగొనల్యయ్యెను, చక్రము భరతుడుగాఁగైక
 యందును, శేషుండు శంఖమును లక్ష్మణశత్రుఘ్నులుగా
 సుమిత్రయందును వియించిరి. కాలక్రమముగా వారు సమస్త
 విద్యల నభ్యసించి విశ్వామిత్రునితోఁగూడ ననకు జన్మంబు
 గన్నులారఁ గాంచరిగిరి. అప్పుడు రామభద్రుఁడు శివధనుస్సు
 విలుచి సీతను బొడ్డికూడెను. లక్ష్మణుఁ డూర్మిళాదేవిని
 భరతశత్రుఘ్నులు మాండవీశుని కేర్తులను గూడఁ బరిణయ
 మైరి. పడంపడి పరిణేతులగు నుత్తలతోఁగూడ దశరథుఁడు
 సుఖముగా సాకేతముఁజేరి శ్రీరామునకుఁ బుట్టుముగట్ట దల
 పోసెను. కాని మాధర దుర్బోధచేఁగక సమయముఁజూచి
 త్రేనితో నిట్లనెను. 'మహారాజా! నీవుసత్యవ్రతుడవేయైనచో
 బూర్వము నాకొసంగిన రెండువరముల నిప్పుడే యొసంగవల
 యును. వానిలో మొదటివరంబునకు శ్రీరాముని నేడు
 మొదలు పదునాల్గు సంవత్సరములు పనములో నివసింపఁ
 జేయుము, రెండవ వరమునకు భరతపుత్రుని సింహాసనా సీరుఁ

గావింప వలయును' అపల్కులు ముల్కులవలె జెవినాట
 పడి దశరథుడతి ముఖముతో రామునడవికి
 బి పెను. ఆముఖముచేతనే యచిరకాలముననే మహారాజుగారు
 గాలభిర్మమందిరి. నాడు శ్రీరాముడరణ్యమున కేగునపుడు
 'హనాసహయాతికౌముదీ' అన్నట్లు సేతయు దన ప్రాణేశు
 నుగించెను. సౌభాత్రముచే లక్షణుడుగూడ రాముని
 గాయలేక పెటనంటెను. భరతుడుగూడ నయోధ్యలేడు.
 ౧౦౪ మేనమామయూరినుండి భరతుడుకుదెంచి శ్రీరాము
 డిదివికేగిసందులకు ముఖించి తండ్రికి బరలోకక్రిమిలోనర్చి
 రామచంద్రుడు చిత్రకూటమునందున్నాడని తెలిస ముట కేగి
 యన్న పాదంబులపైబడి మరిల నయోధ్యకరుదెంచి రాజ్యము
 గ్రహించుని ప్రార్థించెను. కాని రాముడంగీకరింపక భరతుని
 ప్రార్థనమీద నిజ పాదుకలమాత్రమొసంగెను. భరతుడు
 పాసికే పట్టాభిషేక మొనర్చి స్వభార్యభక్తిని లోకమునకు
 పెల్లడించెను.

పదపడి శ్రీరాముడు జనస్థానమును పంచవటే
 ప్రదేశంబున గతికయకాలము నివసించెను అచ్చట ఖరదూష
 గారులు పనునాల్గువేల రక్కసులు మడయుటయు శూర్పణఖ
 పరాభవము గాంచుటయు విని లంకేశ్వరుడగు రావణుడు

శ్లో॥ "తతో రామస్యతచ్ఛౌర్యం
 నిశమ్య దశకంధరః

జహరజానకి సాధ్యం

మాయమా సత్వసంధయాన్ "

పు.

అవిధముగా లోకమారయగు సీతకు దొంగిలించుకొని వెళ్ళు
గినే మాతీమ వధి చి వెచ్చుచున్న శ్రీరాములతో మధ్యే
మార్గముననే సాక్షాత్తోకలసి పోగి మాశ్రమనురుదెంచి
నుగు భూనాదనగనక చానినపు సెదలి సీత కన్నదమిచే
దిగలొందిరి. తరువాత సంగ్రహించి ను సత్వసంధుచు జటా
యుపను స్పృశించునగా గాన న్నిత సీతాహరణోదాతమును,
శిబివలన సుగ్రీవు పుట్ట గొనుచు నని సుగ్రీవునితో స్నేహ
మొనర్పనెంచిరి. అప్పుడు గాములక్ష్మణులు ఋశ్యమూక
పర్వతప్రాంతమున నున్న పానాస్సునని వెళ్ళిరి.

6 శ్రీరాముడు సుగ్రీవుడును మిత్రులగుట

ఋశ్యమూకముగైచున్న గర్భావస్థ శ్రీరామ లక్ష్మణులఁ జూచి భీతుఁడాయెను. మాయు వాగు నాలించే బంపఁ జడసవారని తలచియుద్వేగమున బోయెను.

“ సోః ఉద్విగ్నహృదయః సర్వా

దిశః సమవలోకయన్

నవ్యతిష్ఠత కస్మింశ్చి

ద్దేశేనానరపు గణః ”

శ్లో॥ రాః

అట్లు సుగ్రీవుడు భయ భ్రాంతుడగుట నెఱింగి
 యును. అట్లును సుగ్రీవా! నీ నెఱిగి బేలవు స్వజాతి చాప
 క్షముఁ జూపించుచున్నావు. అమహాపురుషుల ముఖ లక్షణ
 కలులఁ జూడుము. వారు నిర్దోషులు కాబట్టి నీ వేలాటి జంకును
 వీరక నీ మంత్రులలో నొక్కరిని వారి వృత్తాంతమరసిరాఁ
 ది గామే పంపుమనెను. ఇది విని సుగ్రీవుడు నీవేయక్కా
 క్షమున కర్హుండవు అన 'వల్లె' యని మారుతి యతి వేషముతో
 వారియొద్దకు వెడలెను. వానినిజూచి వాక్యజ్ఞుడగు వాయు
 నందనుఁడిట్లనెను. మహాశయలారా! మీరెవరు? ఈ నిర్జ
 వారణ్యమున కరుదేరఁగారణమేమి? దేవతా సమానులయ్యు
 నేల కాననంబునఁ గ్రుమ్మరుమన్నారు. మీరు భూమండల
 మంతయుఁ బాలింప యోగ్యులు" ఇట్లు చెప్పినప్పటికి వారు
 మానముతోనున్నందున మరియు హనుమంతుఁడిట్లనియెను.

సుగ్రీవుడను వాఁరరాజున్నాఁడు అతఁడు ధర్మా
 త్ముఁడు, పరాక్రమశాలి. జ్యేష్ఠభ్రాతచే వంచితుఁడై యీబుశ్య
 మూకమున నున్నాడు. నే నా మహాత్మునకు సచివుడను.
 పవనాత్మజుడను. నాపేరు హనుమతుఁడందురు. అతని హితంబు
 పొందెయత్తినై యిటకరుదెంచితిని ఇది విని శ్రీరాముఁడు
 క్రొక్కనున్న లక్ష్మణునితో ఇట్లనెను. లక్ష్మణా! ఈ మహా
 పండితుని వాక్యముల నాలకించితివా?

శ్లో॥ నాస్య క్వేదవిసీతస్య
 నాయజ క్వేదధారిణః

నా సామవేద విమమః

శక్యమేవం ప్రభాషితుమ్.

శ్లో॥ నూనం వ్యాకరణం కృత్స్నమ్
మనేన బహుభాశుతమ్
బహువ్యాహరతానేన
సకించిదపశ్యతమ్.

శ్లో॥ సముఖే నేత్రయోర్వాపి
లలాటే చ భ్రువోర్స్తభా
అన్యేష్వపిచగాగేహ
దోషఃసం విదితః క్వచిత్.

శ్లో॥ అవిస్తరమ సాదిక
మవిలాబిత ముద్రాగే
డిరస్సం కంఠగం వాక్యం
వర్తతేమధ్యమేస్వరే.

శ్లో॥ సంస్కార క్రమసంపన్నా
మద్రుతా మవిలాబితామ్
ఉచ్చారయతి కల్యాణీ
వాచం హృదయహరిణీమ్.

శ్లో॥ వా రా

ఇట్లతిమనోహరములై వేదరహస్య గర్భితములై నిర్దుష్టములుగా నలరారుచున్నవి. ఈ వాసరోత్రమునకుఁ బ్రత్యుత్తరమిమ్మన లక్ష్యముండు సుగ్రీవసచివ్రతో నిట్లనియె.

“... : చిరోత్తమా ! మీవాక్యంబులకు సంతస్థుల
... మేమును మీ సుగ్రీవునిగూర్చి వినియే
... తని దర్శించ నిటకే తెంచుచున్నారము. ఆతని
... డి నెయ్యము మాకెంతయు బ్రీతికనకము.

... : మహాత్మా ! మీరెవరు ? మీ పేరేమి.

... : మేము దశరథాత్మజులము ఈ మహాపురుషుని
శ్రీరాముడగుచు నేను లక్ష్మణుడను.

... : సౌమిత్రి హనుమంతున కెల్లసంగతుల
... మిచ్చి మెలయు నిట్లనియె ఓ వానరోత్తమా !

... : మానిత సర్వస్థగఱ సమంచితులే ధరణీవనాగ్రణుల్
మానుగ లేనిచేతి బహుమానము శౌరవమంచుచుండిరా
దానివ రేణ్యుడౌ దశరథప్రభుపుత్రుడు లోకవిశుతుం
డనయశీలుడెప్పుడు కపీశ్వరులే శరణంబుబొచ్చెడిక.
శ్రీ. వా. రా.

అని కన్నీరు విడిచెను.

అదిగని హనుమంతుడు లక్ష్మణునూరాల్చి వారికి
... సుగ్రీవవైకుంఠస్వామిల నెఱిగించి మహానుభావులారా!
... దుఃఖితులు, సుగ్రీవుడును బ్రస్తుతము దుఃఖితుడు
... సమానదుఃఖులరగుటచే మీకుఁ బరస్పరము నెయ్యము
... కాన నవశ్యము మీరా వానరేంద్రుడగు
... సఖ్యమొనర్చుకొనుడు. అని యందుల కవ్వారి
... గోనిపోయి

సుగ్రీవునితో రామలక్ష్మణులకుఁ బరిచయముఁ గలిగించి
యచ్చట నగ్నిసాక్షికముగా నవ్వారికి స్నేహముచేయించెను.

7. వాలివధ

శ్రీరామ సుగ్రీవులు మైత్రిచేసికొనిన తర్వాత రాముఁడు
బలశాలియగు వాలి నొక్కమ్మునఁ గూలనేసెను. సుగ్రీవు
నకుఁ బట్టాభిషేకమొనర్చెను. అప్పుడు వర్షాకాలమగుటచే
శ్రీరాముఁడు సుగ్రీవునితో.

“సుగ్రీవా ! ఇది వర్షాకాలము. ఇది యుద్ధయాత్ర
కనుచితము నీవు వెళ్ళి రాజ్య మొనర్చుచుండుము. శరత్కాల
మరుద్రులతోడనే వానర సేనలఁగొనిరమ్ము నేను నా
సోదరునితోఁగూడ నీ ఋశ్యమూకమునందే యుందును ”
అనియెను. తరువాత వర్షాకాలము గడచెను. సుగ్రీవుఁడు
కామ సుఖోన్మత్తుఁడై శ్రీరామునిమాట మఱచెను. అప్పుడు
బుద్ధిశాలియగు మారుతి సుగ్రీవు నన్నిధికేగి సుగ్రీవా ! ఇది
యేమి? శ్రీరాముఁడు వాలినిజూపి నీకు రాజ్యమిప్పించెనను
సంగతిమఱచితివా? అయ్యో! ఉపకార మొనర్చినవానిని మఱ
చితివే ? ఇది నీకుఁదగదు అనెను. అమాటల విన్నతోడనే
సుగ్రీవుఁడు త్వరగా వానర సేనల సమకూర్చుకొని శ్రీరాముని
దగ్గఱకు వెళ్లి ప్రణతుఁడై “రామచంద్రా ! ఇవిగో వానర
సేనలు మీ యధీనమొనర్చుచున్నాను ” అనెను. అదివిని
శ్రీరాముఁడు “ఓయీ నీవే యీసైనికుల సీతావ్యవహా
కృత్యమున నియోగింపు ” మన ‘వల్లె’ యని సుగ్రీవుఁడు విన
తాది వానరవీరులను దూర్చునకును, సుషేణాదులను బళ్ళి

బాంబులను, శతవాల్మీకుల నుత్తరమునకును హనుమదాది
 బాంబుల ప్రముఖుల దక్షిణంబునకును నియమించెను. అంత
 కాలము హనుమంతుని బుద్ధిచాతుర్యము గ్రహించి
 గుంజునొకటి “ఓయీ! మారుతీ! నీవే సీతా స్వేషణమున కర్హుండ
 లగు శిలచుగున్నాను. నీకీముద్రికనిత్తును దీనిని సీతకభి
 శ్చయముగానిమ్ము” అనెను అని యంగుళీయకము నాంజనే
 యునికొసంగెను.

8. హనుమంతుడు సముద్రమును లంఘించుట.

అప్పుడు వానరవీరులెల్లరుఁ దమతమ నియమిత దిక్కు
 లగుఁ బ్రయాణమైరి. ఆంజనేయుఁడును అగద జాంబవదా
 కులతో దక్షిణమునకుఁబోయెను. అచ్చట వారు వింధ్యాది
 కర్వరములందును తగ్గహలయందును దరు మూలంబులందును
 వనంబులందును జానకిని వెదకి వెదకి యెందును గానక విసిగిరి.
 ముగ్ధివ నిర్దిష్టకాలమాసన్నమగుటచే వారు దిగులొంది
 ప్రాయోపవేశమునకు నిశ్చయించుకొని దర్భలు పఱచుకొనిరి.
 అంతలో సంచితీయను గృధ్రరాజమువలన సీత లంకలో
 నున్నట్లు తెలిసికొనిరి గాని నడుమ శతయోజన విస్తీర్ణమగు
 సముద్రమంతరాయమగుటచే నిరుత్సాహులైరి. అప్పుడా కపు
 లుగో నొకఁడు పదియోజనములు దూకఁగలననియె, మఱి
 కఁడు నేను నలుబది యోజనము లవలీలగా దూకుదుననెను.
 వీరికఁడు మఱికొంతదవ్వుదూక నాకుశక్తకలధనియుఁ జెప్ప

సాగిరి, కాని హనుమ తనబలంబు తానెఱుంగుడు గాన నేమి
యుమాటాడకుండెను. అప్పుడు జాబవంతుడను నొక భల్లూ
కేశ్వరుడు మాకుతి సామర్థ్యమెఱిగిన వాడగుటచే నాతని
బ్రశంసించి హనుమంతుని బలమతని కెఱుకఁపఁగ నముద్రోల్లం
ఘనమునకుఁ బ్రోత్సహింప మాకుతి యుప్పొగి యో శాఖా
హృగేంద్రములారా ! నేను మీ చెప్పినట్లుచేను సమర్థుడను.
అని చెప్పి మహేంద్రపర్వతమెక్కి గగన బుర కెగుర నున్మృతుఁ
డాయెను, మఱియు

క॥ హెచ్చెద. లంకనిచటికిం

ద్రోచ్చెద రావణునిబట్టి సూరతమై నే

వచ్చెద సెలవిచ్చెద రే

హెచ్చెదఁ గృత్యత్యతను గపీశ్వరులారా.

హ॥ చ॥

ఇట్లు పల్కి గగనమ్మామున కెగసి సముద్రముదాఁటు
చుండెను. అప్పుడు స్వర్గగుర్త్య పాతాళములనుండి యెల్లరుఁ
జూచుచుండిరి, దేవతలు హనుమంతుని బరీక్షించుటకును,
ఆయన బలంబు నెఱుంగుటకును 'సురస' యను నాగమాతను
బిప్పిరి. ఆమెయు భయంకరాకారమై దారికడ్డముగానుండి
మాకుతి జూచి 'ఓయీ! ఎక్కడికి వెళ్ళెదవు? దేవతలు నిన్ను
నాకాహారముగా నుపయోగించిరి; అన మాకుతి 'తల్లీ! ఇప్పుడు
రామకార్యార్థ మేగుచున్నాను మరలవచ్చి సీతవార్త శ్రీరా
మున కెఱింగించి నీ కాహారమగును, లేనిచో శ్రీరాముని
కార్యమున కాలస్యమగును, అని యెఱచెప్పెను సురస వినక

హనుమతుని మ్రొగ నావనము. పెంచసాగెను. అదిగని
 బంగారు దానిని జంపదలచక యెనుబది యామడల వైశా
 ల్యముగల దాని నోటినిజూచి యుగ్రమూత్రకాయుడై వాని
 గుఱి బుతొచ్చి మరల బహిర్గతుడై 'సురసా!' దేవతల
 విరహప్రకారము నీ నోరఁజొచ్చి నీకాహారమైతినిగాన నికఁ
 లోపుచున్నానన సురసయు సంతసించి

క॥ పొమ్మా హనుమ! యథా సా
 ఖ్యమ్ముగ నీకెల్ల పనులుఁ గమసుకరములౌ
 నిమ్ముగ రాముని ముద్దుం
 గుమ్మను బతితోడ వేగకూర్పుము వత్సా!

హ॥ చ॥

అని దీవించి దేవలోకమునకువెల్లెను.

అంత నాంజనేయుఁడు మార్గశేషము గమించుచుఁ
 దన్ను సన్మానిపఱచు మైనాకు నభినందించి గరుడానిల
 వేగముతో వెల్లుచుండ సింహికయను ఛాయామృగమాయన
 నడ్డగించెను గాని మాకుతి దానిని దశ గమమృందించి బృందా
 నికుల యభినందనములతో మున్నీటికొవలి దరినున్న లంకా
 పురి పొలిమేరఁజేరెను.

9 మారుతియత్నయకుమారునిజంపుట

అపుడే సూర్యుడే స్తమించుచుండెను. హనుమ యంత
 నతకు వేచియుండి పురద్వారముననున్న లంకాధి దేవత
 యగు లంకిణిని మర్దించి లోనకేగెను. అక్కడ మారుతి రావ

తాంతఃపురమునను బుష్పకవిమానమాగుచు మఱియు నితర
 రాక్షస గృహములందును సీతను వెదకి యొందును గానక
 వేసారి యశోకవనంబున నుండునేమోయని యటకేగి యం
 దొక వృక్షంబుక్రింద మలినాంబరధారిణీయై రామనామ
 స్మరణమొనర్చుచుఁ గన్నీరు మున్నీరుగాఁ గార్చు నొక్క శైట
 వంగని యాయమయే సీతగానోపునని మెప్పురికిఁ గానరాకుండ
 నావృక్షమధిరోహించి జానకికిఁ గావలిగానున్న వికారాకార
 లగు రాక్షసాంగనల నవలోకించి వారి మాక్ష్మీకుల వినుచు
 డెను. అతవారు నిద్రించుటయు యచకాశముగాఁగొని మెల్లఁ
 గాఁగ్రిందికరుదెంచి జగన్మాతయగు సీతకుఁ బ్రణమిల్లి తాను
 రామ దూతనగుటయు రానులక్ష్మణులు ఋశ్యమూకమున
 నుండి సీతాన్వేషణమునకుఁ దమ్మునంపుటయు మున్నగు విష
 యంబుల సీత కెఱుకపఱచి రాముఁడొసఁగిన యుగుళీయకము
 నభిజ్ఞానముగా నొసఁగిన జానకి యని యంతయు విశ్వసించి
 తన కష్టముల హనుమకు నివేదించు నావానర వీరుడు తల్లీ!
 నీకష్టములు గట్టెక్కుకాలమగుడఁడెని ధైర్యముచెప్పి తన
 విశ్వరూపమాయమకుఁ గనఁజేసి యూహించి నేను నిన్నుఁ
 గనినట్లు శ్రీరాముఁడు విశ్వసింప నభిజ్ఞాన మిమైన నిత్తువాయన
 నాతల్లి చూడఁమని యొసఁగ నదిగైకొని జానకికిఁ గృతాంజ
 లియై సెలవుగొని తనలో నిట్లు తలపోసికొనెను.

'సీత నవలోకించితిని శ్రీరామున కెఱిగించినచో
 నమ్ముచువీరుండు రక్కసుల బలాబలాలులు వక్కాణింపునున
 నేనేమి చెప్పును. కాన నీ వనంబును భగ్నంబుగావించి

నచో రాక్షసు లవశ్యము యుద్ధమునకు రాగలను. నారితోఁ
బోరాడి వారి బలంబు నెఱుంగుదుఁగాక యని యక్కార్యము
నకుప్రకమింపఁ జూచుచుండెను.

అహా! ఏమీ హనుమానుని ధైర్యసాహసములు.

తరువాత నాంజనేయుండశోకవనమును భగ్నముగావింప
నందలి కావలివారా మారుతితోఁ బోరాడి మడసిరి. హతా
వసిష్ఠులు రావణునితో నీవార్త విన్నవింప నాతఁడా వానరుఁ
బోకార్ప నెనుబడివేల రక్కసులఁ బంపెను. పెటనే యాదంట
యాతుంటరులు తనపైవచ్చుటఁజూగి యవ్వనంబునఁ బాఁతి
యున్న యాయసంబగు ధ్వజస్తంభంబుఁ బెకలించి
యద్దానితో వ్రేటునకు వేయుమంది చొప్పున నద్దనుజ
నీరులఁ దునుమాడెను. గావణుడదివిని ప్రహస్త మంత్రి
పుత్రుడగు జంబుమాలిని సైన్యసమేతముగాఁ బంప నాతడును
హనుమంతునిచే హతుఁడాయెను. అంత దశకంఠుడకుంఠ
రాక్రమముగు మంత్రిపుత్రసప్తకముస్వంప వారును హనుమ
ప్రతాపాగ్ని కాహుతులైరి. అదివిని దశాస్యుఁడు క్రోధతా
మాక్షుఁడై యక్కపివీరునంతకాతిధిఁజేసి రండని విరూపాక్ష,
యూపాక్ష, భాసకర్ణ, ప్రఘన, దుర్ధరులను సేనాధిపతులఁ
బనుప నవ్వానరేంద్రునెదుర్కొనఁజాలక యాలంబున నేలఁ
సూలిరి. అప్పుడు రావణుడదిగాదని తన ముద్దుఁగొమరుండగు
మహావీరుఁడైన యక్షకుమారు ససైన్యంబుగా మారుతిఁ
గంపనంప నక్కుమారుండు హనుమతో నెదిరి ఘోరయుద్ధ
మునఁబ్బెను. ఆ మహావీరులిరువురుఁ బోరాడుచుండ భూమి

యదిరెను. కొండలు చెడిరెను. చూచువారికి గుండెలు
గుభాలుమనుచుండెను. దేవతలు హాహాకారము సేయు
చుండిరి. అట్టియెడ హనుమదిట్టతనంబున నా రక్కసిపట్టిబట్టి
పాలార్చి మెలకువతో నాని యనుగుల నొడిసిపట్టి గిరిగిరఁ
ద్రిప్పి నేలఁగొట్టి విగతాసుఁ డెను. వేల్పులు విరివానఁ
గొడిసిరి. జగమానందాబిదేలేను. బృహదాక బృహదులు
యాశ్చర్యఁబుగను గొనుచు నమ్మహావీరుని

శ్లో॥ అజనానందనా వీరిం

జానకీ శోకనాశకమ్

శ్రీశమక్ష మాలారిం

వందేలాకాభయవీరిమ్.

బా. రా.

అని స్తుతించిరి.

హనుమంతుఁడు రావణునితో మాటాడుట

అత దశకంతుఁడు ముక్కుపట్టియగు నక్షకుమారుఁడు
మృతి జెందుటయు విని కడుంగిడు గుఱితుఁడై తన జ్యేష్ఠ
కుమారుఁడును ఇంద్రజేతయునగు మేఘనాగు నవ్వాన రేంద్రుఁ
డ్రుంప నంప నాతఁడును రాక్షససేనలతో హనుమంతు నెదు
ర్కొని పోరి లావుతెఱఁగి ప్రాణభయంబుచే బ్రహ్మాస్త్రము
వేయ సమ్మానుతి యాయస్త్రము తన్నేమియుఁ జేయఁజాల
దని యెఱింగియు రావణునకు హితోపదేశంబు గావించు
నుద్దేశంబుతో నయ్యస్త్రంబునకు గౌరవంబిచ్చు వాఁడునుం
డోలఁ గట్టువడినట్లు నిశ్చేష్టుఁడై యుండెను. అప్పు డింద్రజిత్తు

గురుకమ్మకో నా వానరేంద్రుని స్వందనంబున నిడుకొని
 గాఢము సమ్మఖమ్మన నిలుప నున్నత సింహాసనాసీనుఁ డగు
 రాజును నాలోకించి యక్కప్రీత్యుడును నిజవాలంబు నేతదాస
 యుక్తిన్ నున్నతాసనంబుగ నమర్చుకొని యం దుపవిష్టుఁడై
 యున్న రావణుడు ప్రహస్తసుత్రితో నీ వానరవృత్త
 మొరయు మనఁబ్రహస్తుఁడు హనుమంతునితో నిట్లనియె.
 ఓహో! నీ వెవఁడవు. నీ యజమానుఁ డెవ్వఁడు. ఆశోకవన
 మీల్చెడిదితివి. రక్కసుల నుక్కాడఁ గతమేమి? నిజమాడు
 లీదా నీప్రాణములు నీవికావని తర్జింప నాజినేయుఁ డణిని
 నొగునేయక రావణువలనై యిట్లనియె. ఓ రాక్షసేంద్రా!
 విడుము. నే నొక వానరమను. నా పేరు హనుమంతుఁ
 డనుచు. పవనసంధనుఁడను. నీవే వంశములఁ బొందితివని
 స్వీకరింపుము. నేనును నీకన్న మిన్నగనే వరమలఁ బొంది
 యున్నాను. నన్ను బ్రహ్మాస్త్రమునైత మేమియుఁ జేయు
 నాలగు. నిన్నుఁ జూడవలయు ననియే యీ యస్త్రమునకుఁ
 గట్టిపడియుండిని. ఇక వావృత్త మాలింపుము. కోసలదేశ
 మునఁ బరాక్రమవంతుఁడగు దశరథుఁడను రాజుండెను. ఆయ
 నకు నొప్పురు పుత్రులు గలరు. వారిలో జ్యేష్ఠుఁడగు శ్రీరా
 ముఁడు భార్యయగు సీతతోను సోదరుఁడగు లక్ష్మణునితోను
 గారిగొరమున వసవాస మొనర్చుచుండెను. వారు దండకా
 గ్రామములో నుండగా మగవారు లేని సమయమున నెవఁడో
 బొంగి సీత నపహరించెను. తరువాత రామ లక్ష్మణులు
 సీతను వెదకుచు వచ్చి సుగ్రీవునితో మైత్రి చేసికొనిరి. సుగ్రీ

పుడు వారికి సాయముచేయుటకై పెక్కుమంది వానర వీరుల
 సీతాశ్వషణార మంపెను. వారిలో నే నొకడుండ. సీత
 కొఱకే నిచ్చోటికి వచ్చితిని, నీయశోకవనమున సీతను గను
 గొంటిని. ఇదలి ఫలంబులఁ గొన్నింట నారగించితిని. జాతి
 స్వభావముచేఁ గొన్ని వృక్షముల భగ్న మొనర్చితిని. నాతోఁ
 పోరఁ జనుదెంచిన నీ కుమారుని నదితగులగు రక్కసులను
 జక్కాడితిని. నిన్నుఁ జూచి, కొన్నిమాటలు చెప్పటకే యీ
 యస్త్రాబునకుఁ గట్టువడినవానివలె నిట కేతెంచితిని. దశ
 గ్రీవా ! నిన్ను బుదిగాఁ జేసికొనిన కార్తవీర్యార్జును నెఱుఁగు
 దువు గదా ? వానిని జూపిన పరశురాముఁడు నీ చెవిబుడి
 యుండవచ్చును. మాఞ్జిరాముఁ డాపరశురాము జయిం
 చిన ప్రోడ యని తెలియుము. అంతయ కాదు. నిన్నుఁ జూక
 నిడుకొని సప్తసముద్రములఁ దానమాడించిన వాలినెఱుంగవే?
 అవ్వాలిని మారాముఁ డొక్కమ్ముఁ గూలనేసె. అట్టి ఞ్జి
 రాము నర్థాంగి నపహరించి నీవు బ్రతుకఁడలఁచితివా? వృధా
 వంశనాశమునకుఁ గడంగక యయమ్మ నమ్మహాత్ముఁడ నిమ్మ.
 సుఖముగా మనుము. శ్రీరాముఁ డెవ్వరై నీ కెవ్వరును
 దోడ్పడఁజాలరు. రామున కాగ్రహ మేతెంచిన హరిహరా
 దులు సైతము గడగడ లాచుచును. నీవొక్క లెక్క గాదు.
 ఞ్జిరాముఁడు సుగ్రీవు సన్నిధి నిన్నుఁ దానే పరిమార్తునని
 ప్రతిన చేయుటచే నిన్ను విడిచితిని గాని లేనిచో సీతా
 ద్రోహివగు నిన్నిప్పుడే వధించి యుండడివాడ నని నిర్భయం

బుగాఁ మాదుతి పలికెను. ఔరా! ఏమీ యామాంజనేయుని
వాక్పటుత్వము. నిర్భీకత్వము.

॥ హనుమంతుఁడు లంకనుగాల్చుట

౧౧ రామునకుఁ జూడామణి నెసంగుట.

అట్లు నిర్భయంబుగాఁ బలికిన యాంజనేయుని చూచి
రాముఁడు చాప నాజ్ఞాపించి చిన్నరమ్ముఁడగు విభీషణుని
బోధచే వాల దహనం బొనర్పుడని మగుడ శాసింప రక్క-
సులు తెల్లార్చి వస్త్రాబు లవ్వాసరు వాలంబునకుఁ జట్టి
యగ్గి ముట్టించిరి. హనుమంతుఁడు శాంతంబుగా నూరకుం-
డెను. సీతాప్రభావంబుచే నీయగ్ని హనుమకుఁ దాప మొద-
లింప లేదు. అంత దానవులా హనుమంతుని శకటారూఢుఁ
గావించి యూరేగించుచు “ఏఁడె యశోకవన భంజకుఁడ”ని
చాటిరి. అదే యదనుగాఁ గొని యా వాసరేందుఁడెదు
రై దైత్యులఁ దునుముచు సూక్ష్మరూపుఁడై మేని కట్లఁ
బాపిగొని మగుడ దీర్ఘకాయుండు లంకాదహన మొనర్పనెంచి

కం॥ శంపాయుత తోయద మనః

గంపిపక హనుమ లంకఁ గల యిల్లిలున్

దెంపునఁ జొచ్చుచు దాహన

లంపటుఁడై తిరిగెఁ దోటలన్ సౌధములన్.

శ్రీ॥ హ॥ రా॥

ఇట్లు పరిహస్త మహాపార్శ్వ, వజ్రనాభ, శుక, సారణ, రావణ
జంబుమాలి, రశ్మికేత, హ్రస్వకర్ణేంద్రజి, తుంభ, నికుంభ,
విద్యుజ్జిహ్వ. కుంభకర్ణరాక్షసుమార, సోణితామోది రాక్షస
గృహంబుల నిప్పు ముట్టింది యెక్కురే పోరాడువారి నాశన
మొనర్చుచుండె నప్పుడు

సీ! మండలు నిండకె కనుపు

మండలఁ బర్వదవచ్చి వేడిమిన్

దండను జేరి లేక మసి

నాశనమయ్యెను విత్తముల్ గనన్

గుండెలు బద్దలెఱును ది

గుల్ గొని యేడ్చెనువారు హః యటం

చుండడివారు మొత్తుకొను

చుండడివారు భ్రమించువారుగన్.

శ్రీ! వా॥ రా॥

From gate to gate, from court to spire
Proud darken was a blaze of fire.

ఇట్లు లంకాపుర రాక్షసులుండిరి. అట రావణాదుల
సౌధములపై నుండర విమానములు కాళి క్రిందఁ బడుచుం
డెను. మీఁద బడునేమోయను భయముచే నా యగ్ని
నవ్వరును ఆర్పరైరి. ఇట్లు హనుమ లంకాదహన మొనర్చి
తోక నాక్కుకొని సీతకడ సెలవుగొని మున్నీటి యాపలి
యొడ్డుచేరెను. అట వానరులును సత్తుష్టాంతరంగులై
యంగదు ననుమతింగొని మధువనంబున ఫలంబులందిని తేనేలం

ద్రావి శ్రీరాముని కడకేగిరి అంజనేయుడు శ్రీరామునితో
సీతాదేవిని గనుగొంటినని చెప్పి చూడఁమనిచ్చి సమస్క
రించెను.

12. శ్రీరాముఁడు వానరసేనలతో లంకకేగి రావణుఁగుల్పుట

తరువాత శ్రీరాముఁడు వానర వీరులతోఁగూడ సము
ద్రతీరముఁ జేరెను. అక్కడ నిష్ఠతోఁ దర్భశయనంబుననుండి
శైరువీయుమని సముద్రునిఁ బ్రార్థించెను గాని సాగరుఁడు
అక్కచేయలేదు, రాముఁడంత రోషకషాయితాక్షుడై సము
ద్రుపై బ్రహ్మాస్త్రమేయఁబూన భీతుడై సాగరుఁడు

శ్లో॥ రఘువీర మహాబాహూ !

త్వదాగమసతోషితః

త్వదన్వయ ప్రసూతోహం

ప్రతికూలోస్మితే కథమ్,

శ్లో॥ నలహస్తేన మన్మధ్యే

లగుడాద్రి ద్రుమాన్వితమ్

మృత్సైకతావృతం సేతుం

బంధయాశు రఘూత్తమ !

పు॥

అని ప్రార్థింప శ్రీరాముఁడు సంతసించి

శ్లో॥ అనేక వానరబల

సమాసీతాగ సంచయః

సలహా సేనవారాశిం

బద్ధాల్లంకాముసాగమల్.

వా! పు!

వానర వీరులచేఁ దేబడిన పర్వతాదులచే సముద్రము నకు వారిధిఁగట్టించి లంకాపురిఁ బ్రవేశించి యంగదుని రాయ బారిగా రావణు కడకంపెను గాని లాభములేకపోయెను, అప్పుడు రాముఁడు సామదాన భేదములచే రావణుఁడు లొంగఁడని తలఁచి యుద్ధముచే సాధింపఁబూనెను.

అట విభీషణుఁడు రావణుఁడు చెడునను భీతిచే జగ వ్మాతయగు సీతను శ్రీరామున కొసఁగి సేమమందుమని యన్నకు బోధింప రావణుఁడు క్రుద్ధుడై యాతనినిందించి దేశంబు వెడలిపోయిని తీవరి ప నేమియుఁజేయఁజాలక విభీ షణుఁడాకాశమార్గమున రాముఁడున్న చోటి కరుదెంచి శరణు వేఁడెను, ఈతఁడు పగవానితమ్ముఁడు శరణొసగకుండని సుగ్రీ వాదులు చెప్పినను, హనుమంతుఁడీ మహాత్ముఁడు త్రముఁడని రామునితోఁజెప్పినందున శ్రీరాముఁడు విభీషణునికి శరణొ సంగెను. తరువాత నుభయ స్త్రీయులును యుద్ధాబునకు సన్నద్ధములాయెను. రక్కసులలోఁ బెక్కుమంది హాతులైరి. హతశేషులు పారిపోయి రావణునితో మొఱపెట్టికొనఁగా ఇంద్రజిత్తు యుద్ధమున కేతెంచి రామలక్ష్మణుల వాగపాశ బద్ధుల నొనర్ప గరుత్మంతుఁడు వెంటనేవారిఁ దత్పాశముక్తులఁ గావించెను. పదపడి ధూమ్రాత్ముఁడకంపనుఁ డనువారు సమ రంబునకు రాఁగా హనుమంతుఁడవ్వారిఁ దునునూడెను. తరు

వాత వజ్రదంష్ట్రుడు ప్రహస్తుడు నరుడెంచి యంగదనీలులచే
జచ్చిరి.

అంత రావణుడు దుఃఖాక్రాంతుడై స్వయమ యుద్ధ
మున కే తెంచెను. కాని మాగుతి గ్రుద్దియు దన్నియు మూర్ఛ
పుచ్చెను. మూర్ఛ తెలిసిన తరువాత శ్రీరాముడతనితో
జన్యమొనరించి పాటదోలెను. అంత రావణ ప్రేరితుడై
కుంభకర్ణుడు యుద్ధరంగమునకు వచ్చెనుగాని యాతని
నెట్లనే శ్రీరామునిచే హతుడాయెను. ఆవల సరాంతక,
మహాదర, త్రిశిరో, దేవాతక, మత్తులను దైత్యులుకలని
కాయత్తులై క్రమముగా నంగద నీల హనుమదృషభులచే
మృత్యుగాంచిరి. అతికాయుడను మహావీరుడు లక్ష్మణునిచే
మడిసెను. తరువాత నింద్రజిత్తు సమరంబున కరుడెంచి
హనుమజ్జాంబవద్విభీషణులను దప్ప నందటిని మూర్ఛపుచ్చ
హనుమంతుడు జాంబవంతుని యాజ్ఞచే సంజీవ నౌషధమును
దెచ్చి యందటిని బ్రదికించెను.

తరువాత బ్రజంఘును గుంభును, వికుంభును
యుద్ధమున కరుడెంచి క్రమముగా నంగద, సుగ్రీవ, హను
మంతులచే మడసిరి. మకరాక్షుడు శ్రీరామునిచే విగతాసుఁ
డాయెను అదివిని యింద్రజిత్తు కోపాతిరేకమున బహుసేనా
సమేతుడై యనేక మాయలుపన్నెను గాని తుదకు లక్ష్మణుడు
శ్రీరామనామ మహామంత్రమును జపించి

శ్లో॥ ధర్మాత్మా సత్య సంధశ్చ
రామోదాశరథిర్యది

పౌరుషే చాప్రతిద్యుద్వయః

శరైః సం విహిర్యావణిమ్.

శ్రీ. భా.

గీ॥ సారథర్మాత్ముఁడును సత్యసంధుఁడేని
రామచంద్రుండు దశరథరాజ సుతుఁడు
పౌరుషమునను సప్రతిద్యుద్వయఁడేని
శరమ ! ఈరావణాత్ముని సహసింపు

అని శ్రీరామ నామాను సాధానముతో బాణము
వేయ నింద్రజిత్తు శలవెగి శ్రీరాముని పాదములపైఁ బడి
దానిలోనుండి తేఱము శ్రీరామునందు లీలమయ్యెను, ఇంద్ర
జిత్తు దక్షిణహస్తము వాని భ్రాతృమగు సులోచన ముందు
పడెను.

ఆ మహాపతివ్రత పతి కరం బుపలక్ష్మించి దుఃఖించుచుఁ
బ్రతమును లేఖనియుఁ జేరికీయ నాహస్త మిట్లువ్రాసెను
“ప్రాణేశ్వరీ ! నాకొఱకై విలపింపకుము. నీకు వినకుండును,
నాకు శ్వశుకుండునగు లక్ష్మణస్వామిచే నేను శ్రీరామనామ
శ్రవణపూర్వకముగాఁ గడతేర్పఁబడి శ్రీమహావిష్ణునగు శ్రీరా
మునందుఁగలిసి వైకుంఠ సౌఖ్యముల ననుభవించుచున్నాను.
నీవు నాశరీర మగ్నియందుంచి సహగమన మొనర్చి నాతో
సౌఖ్యమనుభవింపఁ జనుదెమ్ము” అది చదివి తన తండ్రియగు
నాదిశేషుఁడే లక్ష్మణుఁడని యెఱింగి లక్ష్మణు పాదంబులపైఁ
యేడ్చ సొమితియుఁ బూర్వగాఢను దలపోసికొని దుఃఖింప
సాగె. అంత శ్రీరాముఁడు కరుణించి యింద్రజిత్తు శరముఁ

గబంధమునకు సందించి బ్రదికించెను. ఇంద్రజిత్తు రామలక్ష్మణులకు నమస్కరించి సులోచనను సమాధానపఱచి వంశీయులై కుశమున కేగెను. పశ్చిమతా తిలకములు సులోచన నహగమనమొనర్చి భర్తతో విష్ణు సన్నిధానమునఁ గైవల్యసుఖముల ననుభవించెను.

ఇది యంతయుఁగని వానరు లాశ్చర్యమంగుచుండ శ్రీరామనామ మొనర్చుకొనుచు నారకుండఁ జటకే శించి యిటునియె

తొల్లి రావణాసుమతిచే నింద్రజిత్తు పాశాభలోకమున కేగి యందు వనవిహార మొనర్చుచున్న యాదిశేషుని కూతురగు సులోచనను జూచి మోహించెను. సులోచనయు నాతనియెడ ననురక్తయగుటంజేసి పారికువులు గాదర్శమునఁ గిణేతులైరి అది శేషునకుఁ వెలియకుండఁ గొంతకాలముఁదిరి ఆవల నాదిశేషుఁడది యెఱింగి నిజానుమతిలేకయే తన సుతంబండ్లాడిన యన్నీచుం దెగఱాత్తునని యింద్రజిత్తుపైకగుగ సులోచనాదేవి త్రాడి కాళ్ళపైబడి పతాజాపవలదని ప్రార్థింపఁగా నవతారాంతరమున వీనిఁబరిమార్తునని యప్పటికి మన్నించి విడిచిపెట్టెను. అంత సులోచనేంద్రజిత్తులు రథాదూధులై లంకకరిగిరి. ఆకారణమున శేషావతారభూతుఁడగు లక్ష్మణస్వామి యింద్రజిత్తునకు మిత్తియాయెనని గుడువుచుండ గనే వానరులందఱు లక్ష్మణస్వామి యాదిశేషుఁడా? యని యెంతయు వినుతించిరి. వేల్పులు విరివానలఁ గురిపించిరి

నారమాడు శ్రీరామ లక్ష్మణుల స్మరించుకొనుచు నాగలోకమునకు జనియెను.

అంత విరూపాక్ష మహాపార్శ్వలను రక్కసులు సుగ్రీవాంగదులచే మడయ మదోద్రేకమున రావణుడు యుద్ధంబున కరుదెంచి తన యయోధు ఘోరాశక్తిచే లక్ష్మణుని మూర్ఛ పుచ్చి హనుమాతుడు సంజీవనిగొనివచ్చి సోమితిని బ్రదికించెను. అప్పుడు దశకంధరుడు సర్వబలంబులతో సమరరంగమున శ్రీరామునితో ఘోరంబుగా బోరి తుదకు సపుత్ర మిత్ర పరివారముగా నుతముగదెచు. ఇట్లు సుగ్రీవ హనుమదాది మహావీరుల సాయముచే శ్రీరాముడు

శ్లో॥ సపుత్ర మిత్రం సామాత్యం

సానుజం దశకంధరమ్

నిజఘాన మహాయుద్ధే

ధైర్యసైర్య బలాన్వితమ్

పు॥

అన్నట్లు సంపూర్ణవిజయంబు బడసి విభీషణునిలంకాధినాథుగా సలిపి

శ్లో॥ అథాగ్నా రాఘవః సీతాం

ప్రత్యయిత్యా ప్రగృహ్యచ

రమ్యా మయోధ్యామగమ

త్కిశభల్లూక రాక్షసైః

పు

పైవిధముగా నగ్ని పరిశుద్ధయగు జానకితోను రణరంగ
మునఁ దనకుఁ దోడ్పడిన సుగ్రీవ హనుమజ్జాంబవద్విభీషణా
దులతో నయోధ్యకేఁగి రాజ్యాభిషిక్తుడై

క॥ తండ్రికియ రామచంద్రుడు
తండ్రుల మఱపించి ప్రజలఁ దారక్షింపన్
తండ్రుల నందఱుమఱచిరి
తండ్రిగదా రామచంద్ర ధరణిపుడనుచున్

శ్రీ. బా.

ప్రజలఁ బుత్తులమాడ్కిఁ గాపాడుచుఁ బదివేలపైఁ

బది నూతేండ్లు రామరాజ్యంబున నిరీతిబాధకంబుగా రాజ్యంబు
చేసి యెల్లవారి నానందాబ్ధి నోలలాడించెను.

శ్లో॥ ఇదం పవిత్రం పాపఘ్నం
పుణ్యం వేదైశ్చ సమ్మితమ్
యఃపఠేద్రామ చరితం
సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే.

బా॥ రా॥

౨॥ రామ ధ్యానము.

శ్లో॥ కాకపక్షధరం దేవం
నీలమేఘ సమచ్ఛవిమ్
ధ్యాయామి శ్రీపతిం రామం
లక్ష్మణానుచరం శరణమ్.

శ్లో॥ కృత్వా శిష్యధనుర్భంగం
భూసుతాం పరిణీయచ
అయోధ్యాం పునరాయాతా
నీతా జానిమహాంభజే. ౨

శ్లో॥ జితామిత్రం జితక్రోధం
రామం రాజీవలోచనమ్
కౌసల్యా నందనం వీరిం
విశ్వామిత్ర ప్రియం భజే. 3

శ్లో॥ మహాప్రాజ్ఞం మహావీరం
మహేష్వా సా మహాహుమ
ధ్యాయామి దైత్యహతారా
పితృభక్తం ధనుర్ధరమ్. ౪

శ్లో॥ విరాధ రాక్షసహరం
వనమాలా విభూషణమ్
రాఘవం జానకీజాని
భక్త్యాఽహం మనసాభజే. ౫

శ్లో॥ రామం కాకాసురారాతి
మిందీవరతను ప్రభమ్
వనమాలాధరం దేవ
మిష్టప్రదమ హంభజే ౬

శ్లో॥ వాలి వానర విధ్వంసం
సుగ్రీవ సుహృదం విభుమ్

హనుమత్సేవితం దేవం
రామం శ్యామల మాశ్రయే. 2

శ్లో॥ సర్వవానర సంసేవ్యం
రామం రఘుకులోద్భవమ్
వీరోత్తమం దాశరథి
నమామి శిరసాదరాత్. ౩

శ్లో॥ యత్పాదగతయా భక్త్యా
శాఖామృగ శిశుఃపురా
సింధుముల్లఘ్నయమాస
రాఘవం తమహంభజే. ౪

శ్లో॥ రాఘవం రావణారాతిం
దుష్టరాక్షస మర్దనమ్
రఘువంశాబ్ధి శీతాంశు
నీతాపతి మహంభజే. ౫

శ్లో॥ సర్వమాలా మనోజ్ఞాంగం
సర్వాభరణ భూషితమ్
హనుమత్సహితం దివ్యం
రామచంద్రమహంభజే. ౬

శ్లో॥ నీతాపతిం దాశరథిం
హనుమత్సేవితం ప్రభుమ్
ఇందీవస్ఫురద్ధాత్రిం
భక్త్యైవం మనసాభజే. ౭

శ్రీ: ఆనందపూజయానంద
భక్తకల్ప మహీమహమ్
శ్రీసచ్చిదానంద కృప
రామం దాశరథి భక్తి. ౧౩

శ్రీ: మంగళం రామభద్రదాయ
మహనీయ గుణాబయే
మంగళం రామభద్రదాయ
సాకేత పురవాసినే. ౧౪ గ్ర స్వ!

13 శ్రీసీతారాములు హనుమంతుని బహుకరించుట.

శ్రీ సీతారాములు శబ్దాధిష్ఠితులై దర్బారులో నుండు
నప్పుడు సీతాదేవి తన కిష్టమింటు సమూల్యంబునగు
మాక్తకహారంబు పెడనుండి తీసి చేతబట్టుకొనియుండ శ్రీరా
ముడు ప్రేయసి! ముక్తాహారమును నీకు సాహాయ్యకారి
యగు నాపుత్రకొనఁగఁమున నీర మందిహాసముతో హనుమం
తునిమెడలో నిడ నాంజనేయుఁడైనాని సాక్షరంబుగాఁ గొని
చుక్కలలో జాబిల్లివలె నా సభలో విరాజిల్లెను.

14 హనుమంతుఁడు చిరంజీవియగుట

సీతారాములీ లోకమును విడనాడి వెకులమునకు
నేగిచేయునపుడు హనుమంతుఁడు భక్తి ప్రపత్తులతో వారికి
నమస్కరింప

శ్రీ రాముఁడు — 'మానతీ నిమిత్తమేమి ?

హనుమ తుడు—స్వామీ ! మీనామమెంతకాల మీపుడ
మీలో నుండునో యంతకాలము జీవించి
యుండునట్లు వరమిమ్ము.

శ్రీరాముడు—‘సూర్యచంద్రులు యుడువఱకును నానామ మీ
లోకమున నుండువఱకును నీవిను జీవించి
భావిబ్రహ్మవయ్యెదవుగాక’ యని వరమిచ్చి
సీతతోఁ బరధామమువ కరిగెను.

15 హనుమంతుని సానము

హనుమంతుఁ డిప్పటికిని జీవించియే యున్నాడని
యభిజ్ఞులవాదము.

భారత ప్రమాణముచేఁ గొందఱీ మహాపురుషుడు
బదరికాశ్రమములో నున్నాడనియు భాగవతాధారముచే మఱి
కొందఱీ భావిబ్రహ్మ కింపునుషఖండ మలాకరించి యున్నాడ
నియు, శతకంఠ రామాయణానుసారముగా నొక కొందఱీ
యుత్తముడు మహేంద్రాద్రిపై నివసించుచున్నాడనియుఁ
జెప్పుచున్నారు.

గద్య

ఇది శ్రీ మదాంజనేయ ప్రసాదాసాదిత కవిత్య నిశ్చయ సుజన
విధేయ, పణకుసూళ్ల గోత్రోద్భవ క్రొత్తకులజలధి
శీతాంశు రత్నాంబా వీరభద్రతనయ శ్రీ సచ్చిదానంద
నామధేయ వ్రణీతమైన హనుమద్విజయంబునఁ
బ్రథమోధ్యాయము.

హనుమద్విజయము

ద్వితీయాధ్యాయము

1. సువర్చలాంజనేయుల వివాహము

విశ్వకర్మకొక మహాసూదరియగు నందని యుండెను. ఆయమ సూర్యుని బరిణయమై యాతని యొద్దకుఁ గాఁపురము నేయఁజనెను. ఆయన తావమునకుఁ దట్టుకొనలేక యది జనకు నకు విన్నవింప నాతండు సూర్యుని యొప్పుకోలుపైఁ దట్టెత్తము తగ్గింప సానపెట్టెను. తద్బింబమునూడి రాలిన యాతేజః పరమాణువులనుండి యొక యందగఁజై యావిర్భవించెను. ఆమె మిగుల వర్చస్విని యగుటచే సువర్చలయను పేరుపెట్టిరి. ఆమె సూర్యుకడఁ బెరుఁగుచుండెను.

హనుమంతుఁడు సూర్యునిని సమస్త విద్యల నేర్చి గురుదక్షిణ నొసఁగుతలంపు ప్రభాకరునకు వెలిపుచ్చ నాతం డాంజనేయుఁజూచి యోయీ! నీవు మా సువర్చలాదేవిని

దేవేరిగాఁ గొనుటయే నాకు గురువక్షిణయని పలుక మారు
మాటాడలేక హనుమ గురుపుత్రికయగు సువర్చలను
బెడ్డాడెను.

2 హనుమంతుఁడు ముక్తాహారమును

దెంచుట

మొదటి యధ్యాయాంతమున సీతాదేవి రానున్నచే
దమకు మహిషాపకాయుగు హనుమకు ముక్తాహార
మొసంగి గౌరవించెనను సంగతిఁ బాఠక మహాశయులకు
విశదమే.

అట్లు సీతచే సత్కృతుఁడై సమీరసూనుఁడా ముక్తా
హారమును జేగొని పరిశీలించుచు నొక్కొక ముత్యమును దీసి
గంటియొద్దను జెవియొద్దను బెట్టుకొని పాటవేయుచుండెను.
ఇట్లు ముత్యముల నన్నియుఁ బాటవైచుచు హారమును గూడ
దవ్వుగా విసరివైచెను. ఇందలి భావము సీతారాములకుఁ
దప్ప మతెవ్వరికిఁ దెలియమిచే బాబవంతుఁడంజనా నంద
నుతో నిట్లనియెను.

“ ఆంజనేయా! ఏమిది? జాతీచర్యల విషయాడనైతివి.
రాజదత్తమగు ముక్తాహారము నట్లు చేయవచ్చునా? ”

నావుడు హనుమ “ ఋతూధీశ్వరా! నేను వ్యర్థుఁడనై
యా ముత్యములనట్లు పాటవేయలేను. ఈ ముక్తాహారములలో
నెందైన రామనామము లిఖింపబడె నేమోయని చూచితిని

లిఖింపబడలేదు. పోనీ రామనామము ధ్వనించునేమో యని చెవియొద్ద నిడుకొని చూచితిని. అదియు వినబడలేదు. రామ నామరహితమగు నీమాక్తికహారము నాకేటికని పాటవై చితి "నన సభాసమలెల్ల డిట్లనిరి." "ఓయీ! ఎంత పిచ్చివాడవు. నవవ్యాకరణములుఁ జదివితివి సర్వశాస్త్రార్థముల నెఱుంగుచువు నీకీమాత్రము దెలియదేల? అచేతనమ్ములగు ముత్యమ్ములు రామనామము నెట్లు ధ్వనించును?

మారుతి మందహాస మొనర్చుచుఁ దనతోఁక నొడ్రుక నొకదానిని బోకి జాంబవంతుని ను నాతఁడది శ్రవణ సమీపమున నిడుకొని దానిచుండి రామనామ ధ్వని వినబడెను. అందఱు నామగృహముఁ గిన్నులారఁగని యాంజనేయుని భక్తి కాశ్చర్యపడిరి.

3 హనుమంతుఁడు రామాయణమును రచించుట

హనుమంతుఁడు తన పండిత్య ప్రకర్షము లోకమెఱుంగ నొక రామాయణమును వ్రాసి రామున కంకితమియ్య నెంచి శ్రీరాముఁడు పండిత మాడలితోఁ గొలువుదీర్చియున్న సమయమున నా గ్రంథము చదివించుకొని వినుమని రామున కర్పించెను.

శ్రీరాముఁడు దానిని గ్రహించి సభవంకఁజూచి యిద్దాని నెవ్వరోనిబలింపుడన నవవ్యాకరణ వేత్తయు సకల శాస్త్రార్థవత్సఁజునగు నాంజనేయుని కృతిఁ బఠించుటకు

నెవఁడును సాహసింపలేదు. అపుడు జాంబవంతుఁడులేచి రామ
చంద్రా ! నే నిద్దాని బలింపఁ జాలఁగాని బలించువానిని మా
త్రము చెప్పెదను వినుము. స్వయముగా వ్యాకరణ కర్తయు
నాదిశేషపరావతార భూతుఁడునగు నీ సోదరుఁడగు లక్ష్మణ
స్వామియే దీని పరింపఁదగినవాఁడు అనుచుండఁగనే వాల్మీకి
మహాముని యరుదెంచెను. ఆయనకుఁ గూర్చుండిఁ గొల్వసఁ
దావులేమింజేసి శ్రీరాముఁడు తన యర్థాసనమొసంగెను.
అందఱు నానందముతో విన సామిత్రి హనుమద్రామాయ
ణమున నందలి కొన్ని శ్లోకములఁ బఠించెను. అందులో నిది
యొక శ్లోకము శైలికై యుదాహరించుచున్నాను.

శ్లో॥ అయిఖలువిషమః పురాకృతానాం

భవతి హి జ తుషుకర్మణాం విచాకః

శివశిరసి శిరాంసియాని లేజుః

శివ శివతా నిలుతంతి గృధ్రపాదైః

క॥ చ॥

“ఆహా పురాకృత కర్మపరిపాకము జీవులయందు విష
మముగాఁ బరిణమించుచున్నది. ఏశిరస్సులు శివశిరస్సునఁ
బ్రకాశించినవో యా రావణుని శిరస్సు లిప్పుడు గృధ్రపాదం
బులఁ బొరలింపఁబడుచున్నవిగదా ! బౌరా యీ శ్లోకభావ
మెంతమనోహరముగానున్నది. ఆయర్థ గాంధీర్యము మనోజ్ఞము.
పదలాలిత్యము నర్ణనాతీతము, అగ్రాధము నందలి శ్లోకభావ
ములకు నలంకార చమత్కారములకు రసనిశేషంబులకు
సదస్యులెల్లరు సాధువాది మొఁద్దిరి. అదివిని శ్రీరాముని

ప్రక్కనే యుపవిష్టుడైయున్న వాల్మీకి తన రామాయణము
ప్రఖ్యాతి పొడగునేమోయని రాముని దీనదృష్టులఁజూడ నా
జూడఁదెలిసి రామచంద్రుఁడు హనుమంతునితో నాంజనేయా !
నేనువాల్మీకిరామాయణమునే యనుసరించుచున్నానన నందలి
గూఢాశయమెఱింగి హనుమంతుఁడుస్వర్భృత రామాయణంబును
గడలిలోఁగలిపివేసెను.

4 హనుమంతుఁడు పంగునకు వరమిచ్చుట

ఆంజనేయుఁ డావిర్భవించునపుడే సహస్రకవచకుండల
ములతో నావిర్భవించెను. తరువాత సూర్యునొద్దఁ జనువు
చుండఁగా

శ్లో॥ తస్మిన్ కా లేకురాచారః

పంగుర్జం సేతునందనః

గుదస్థానం హనుమతః

శిరసోవాహ భక్తిరః

పు!

జంసేతునందనుఁడగు పంగువా హనుమంతుని చనువు
పూర్తియగువఱకు భక్తిశ్రద్ధలతో నాతని మోయుచుండెను.
అతని శుశ్రూషకు మెచ్చి హనుమంతుఁడు వరమిచ్చుదుగుమన నా
పంగువు హనుమానుని కవచకుండలంబుల వేడ మారు మా
గూడక మారుతి యాతని సఫలీకృతమనోరథు నొనర్చెను.
అట్లు కిప్రీదువలనఁ గవచకుండలములఁగొని యాపంగువు
శ్లోకముల బాధవెట్టసాగ నరనారాయణులు లోకోపకారంబున
కాతని కవచకుండలముల హరించిరి. తరువాత నాపంగువే

ద్వాపరాంతమునఁ గన్పట్టి జనింప నరనారాయణులే యర్జు
నుఁడుగాఁ గృష్ణుఁడుగా నవతరించి వానిని దానుమాడిరి.

5 సహస్రకంఠవధ

శ్రీరాముఁడు రావణాది రాక్షసవధమొనర్చి యశ్వమేధ
మొనర్చెను. హయముమోట భరత శత్రుఘ్నులు సేనాస
మేతులై వెల్లిరి. వారు కోసలకేకయ, సారావ్త్ర, సావీరాంగ,
నంగ, కళింగ, బాహ్లిక, పాండ్య, చోళ, కర్ణాటక, పుళింద,
నుగధ, కోంకణ, తుంకణ, మత్స్య, విదర్భ, పారసీక, పాశ్చా
త్యాది దేశములఁ దిరిగితిరిగి వచ్చి సింధునదీతీరమున విడిసిరి.
యారాత్రి యచ్చోటనే వసించి మఱునాఁడు లేచిచూడఁగా
నశ్వము గానరాదాయెను. భరతుఁడు విచారమంది యొక
సలేఖమగు బాణాబుఁ బాకశాసనుకడకంప నాతండుఁగిరిపడి
వాచస్పతి సహితముగా వచ్చి భరతునకు మ్రొక్కి నిలువ
బృహస్పతి భరతునితో నిట్లనియెను. రఘువంశాలంకారా!
భరతకుమారా! ఈ యింద్రుఁడు సీయశ్వంబు నిండుకయు
నెఱుంగఁడు-మహాత్ముఁడను మహావీరుఁడునగు శ్రీరాము
హయంబు హరింప నీతనికి ధైర్యమెక్కడిది? అయ్యశ్వంబు
నదితికశ్యపుల కుద్భవించిన సహస్రకంఠ రావణుఁడపహరించెను
అని యింద్రోపేతుఁడై యమరావతికేగెను. ఈసంగతిని భరత
శత్రుఘ్నులు రామున కెఱిగింప నాతండు మునులతో నాలో
చించువాఁడై వారిని రావింపుమని యాజ్ఞాపింప లక్ష్మణుఁడు
వామదేవ, వాలఖిల్య, వసిష్ఠ, వాల్మీక్య, గస్త్య, నారద,

కండు, శౌనక, సూత్రేభ్య, కణ్వ, రోమశ, పటు, శక్తి, శాంఖ్యక, గౌతమాం, గిరస, విశ్వమిత్ర, గార్గ్య, మార్కండేయాది మహామునుల చిలచిరా శ్రీరాముడవ్వారితో నిట్లునియె మహామునులారా ! నే నశ్వమేధ మొనర్చుచుండఁగా నెవఁడో సహస్రకంఠ రావణుండఁట నా యజ్ఞశ్వమపహరించెను నాని వృత్తంబు వినవలెతును అన నగస్త్యుఁడు

రఘూత్తమా ! తొల్లి పుష్కరద్వీపమునఁ జిత్రాశతీ పురమునఁ గాశ్యపసూనుడగు సహస్రకంఠ రావణుఁడు రాజ్యము స్థాపించి యేలుచుండెను. ఆతఁడు బ్రహ్మనులవలన పరములబడసి చూడఁజొరకములను కయించెను ముక్తినిగోరి శ్రీహరిస్తుతింప శ్రీహరి యాతనికిఁ బ్రత్యక్షమాయెను. అప్పుడు సహస్రకంఠుఁడు స్వామీ ! నన్ను మీకు వాసానముగాఁ గొనుమన శ్రీహరియు 'తథాస్త'ని యపశ్యుఁడాయెను.

ఆతఁడిప్పుడు శ్రీహరి సాపూర్ణావతారమగు నీచేఁ జావ నొచి గోబ్రాహ్మణహింసకుఁడైనాఁడు కాబట్టి శ్రీరామా ! ఆతని దెగటార్చి లోకముల రక్షింపుము అని నుడివి మునులతోఁగూడ వెడలిపోయెను.

అంతఁ గార్యజ్ఞుడగు రఘూత్తముఁడు దూతలచే సుగ్రీవ విభీషణులను దదన్యరాజన్యులను బిలిపించి సైన్యముల జన్యమున కాయత్తపఱచి భరతాది సోదరులతోడను హనుమదాది మహావీరులతోడను, సుగ్రీవాది మిత్రులతోడను రణ భేరులు బోరుమనఁ బయనమై యూరిఁబయిట విడిసెను.

అప్పుడు శ్రీరాముడు స్మృతమాత్రోపపన్నమగు
పుష్పక విమానమును సభ్రాతృమిత్ర పరివారంబుగా నధిష్ఠించి
నవ్విమానమాకాశ మార్గమున జనిచని చిత్రవతీపురసీమ
యందు నిలిచెను. అంత రాముడొజనేయుని బిలిచి
యోయీ ! అస్మదాగమనవార్తను సహస్రకంఠున కెఱింగింపు
మన హనుమ వాయుగమనంబున సింహద్వారంబు దరిసి

గీ॥ చిత్ర వర్ణశుకాంగుడై చిత్రవర్ణ
రత్నగాంగేయమయ శుకరమృతనువు
గల్గువానివిధంబుగాఁ గానబడియె
శ్వసనపుత్తుండు దుర్భర శౌర్యపరుడు.

శ॥ రా॥

శుకాకారంబుతో రాక్షసేంద్రుని కొలువుకూటముఁ
జేరెను.

అప్పుడు మనోహరాకారమగు నాకీరముంగని సహస్ర
కంఠుడు లోహితాక్షుడను భటునితో నద్దాని తెఱంగెఱుంగు
మన నారాడ చిలుక చెంతకరిగి ఓఖగమా ! నీవెవరవు ? నీ
తండ్రియెవడు ? నీదేశమేది ?

క॥ హరివహ్నికాల నైఋతి
వరుణానిల యక్షరాజభవులందెవఁడీ
పురిజూచి రమ్మటంచని
పురుణింపగవచ్చినావో పోజాలవికె.

శ॥ రా॥

అని పరామంబుగాఁ బలికిన సరుమంబై యాచిలుక
 లోహితాక్షు లక్ష్మ్యంబుసేయక రాక్షసేంద్రువలనై ఓయీ
 సహస్రకంఠా ! నీవు కోసలాధీశ్వరుఁడును రావణ కుంభకర్ణాది
 రాక్షసాకణ్యదనానలుండనగు రామభద్రు నెఱుంగవే ?
 ఆయన పంపున నేనిటకే తెంచితిని. నీవు దేవర్షి గోత్రాహ్వానా
 దుల హింసించుచున్నావని చెలిసి శ్రీరాముఁడు నీపై మండి
 పడుచున్నాఁడు. ఇంకనైనను నీవట్టి దుష్కార్యముల మాని
 దారికివచ్చిన సరి లేనిచో రావణ కుంభకర్ణాదలగతియే నీకుఁ
 బట్టునని నాముఖముగా నీకు సాదేశమిచ్చుచున్నాఁడు. మఱి
 యు నీవు రామభద్రుని నుశ్వమే ధాశ్వముఁ గొనివచ్చితివట
 యజ్ఞవిధ్వంసకుల ధ్వంసమునర్చుట శ్రీరాముఁడు బద్ధకంఠుఁ
 డని యెఱుంగవు కాఁబోలు, ఇంతకును నీ కంతకాలమాసన్న
 మైయుండ మంచిబుద్ధి యెఱుఘుటను ? అని యాచిలుక
 పలుకుచుండఁగనే యా రాక్షసేశ్వరుఁడు రూక్షాననుండై
 యీ శుకంబుఁ జంపుమన శుకాకారంబుననున్న యాహనుమ

క॥ శుకరూపు వదిలిమింటికిఁ

బ్రకటితగతి నెగిరిపోయి రయమునఁ దన్న
 సకముల సకరిటంబుల

వికలంబుల్ గాఁగఁదన్ని పృథివిద్రోఁడె.

ఉ॥ అంతటఁబోక వాని సకలాంగవిరాజిత భూషణంబులన్

వంతగఁబొడిచేసి భువివేగమెత్తోసికడంగి స్తంభమున్

బాతమెలర్పఁగాఁబెట్టికి బాహులమూపుల జనుజంఘలన్
స తసమొప్పుఁగాఁజదిమిశౌర్యము ధైర్యముమీఱచుండఁగన్.

శ॥ రా॥

పై విధంబుగ నొసర్చి యెరుగులేని బలంబుతో నిగురు
వచ్చిన వారిఁజదిమివైచి రామార్తికముఁజేరి యావద్యత్తాంత
మొలుగఁజెప్పిన రామభద్రుండును రాక్షసరాజవధ దీక్షితు
డయ్యె. ఆసంగరాబున నాంజనేయుఁడొసర్చిన యగ్భత బల
ప్రదర్శనంబుల కంతమేలేదు. హనుమతుని తోడ్పాటుచే
వానరవీరులు రక్కసుల నుక్కాడ రామభద్రుఁడవలీలగా
సహస్రకంత రావణుఁజూపివైచెను. అప్పుడా రక్కసుని శరీర
మునుండి యొక వెలుగు సర్వజనంబుఁ జూచుచుండ వెడలి
వైకుంఠమునందలి యాదిశేషునందుఁగలిసి శ్రీమహావిష్ణువ్రతకుఁ
బానుపాఁయెను. అంత శ్రీరాముఁడు భరితునిచే సహస్రకంత
రావణుని కుమారుఁడగు పుష్కరాక్షునకుఁ బట్టాభిషేకము
చేయించి యజ్ఞశ్వముతో నయోధ్యకుఁబెంచి సరయా
తీరంబున యధావిధి యశ్వమేధనూగంబు పూర్తిగావించెను.

6 శతకంత రావణవధ

తొల్లి పులస్త్యునకు విశ్రవసుఁడు నాశ్రమముఁడని యు
వరు పుత్తులుండిరి. విశ్రవసునకు రావణాదు లుద్భవించి
శ్రీరామునిచే మడసిరి. ఆశ్రముఁడగులకుఁ గొందలమంది
ఘోరతపముఁ గావించి శతకంఠుఁడను నస్వర్థనాముఁడగు
పుత్తుఁబడసెను ఆతఁడు పెద్దనాఁడై సహస్రవర్షంబు లాగు

ష్టాగ్రంబున నిలిచి తపముచచ్చి బ్రహ్మను బ్రసన్నుఁజేసికొని
యా పరమేష్ఠివలన యక్షరాక్షస గరుడ గంధర్వ సిద్ధ విద్యా
ధర కిన్నర కింపుకాష సుర నర వాసరాదులవలనను మృగాండ
జాదుల వలనను మీనకచ్చపమకారాది జలచరంబులవలనను
మరణము లేకుండ వరముఁ గొనెను. మరియు యుద్ధములోఁ
దన దేహమునుండి పడిన యొక్కొక్క రక్తబిందువునకు
నూర్గురు శతకంఠులుద్భవించునట్లుగూడ వరము గ్రహించెను.

తరువాత నాతఁడు శాకద్వీపాంతరతమగు నిజపురంబగు
ప్రతాప లంకకుఁబోయి వరబలంబుచే గన్నుమిన్నుగానక
మునికుల నాశకుఁడుకాఁగా జహ్ను శా. డిల్య జాబాల్యాది
మహామునులెల్లరు వాని దాడికిఁ దాళలేక యయోధ్యకరిగి
శ్రీరామునితో శతకంఠ దురాగతంబులఁ దెలిపి వాని బారి
నుండి మమ్ము రక్షింపుమని వేడ నార్తరక్షకుఁడగు రామ
భద్రుఁడవ్వారి కభయమొసఁగి వారి బంపి శతకంఠుని జంపుట
యెట్లుగనాయని యాలోచింప లక్ష్మణుఁడు చెతకరుదెంచి
అగ్రజా ! భరత శత్రుఘ్న, సుగ్రీవ, విభీషణాది బాంధవులును,
అంగ వంగ కళింగ కాంభోజాది దేశాధీశులగు మిత్రులును,
వీరాగ్రేసరుండగు పవననాదనుఁడును జాంబ వదంగదాది
యోధాగ్రణులును గలుగ శతకంఠుపద కింతవిచార మేటికని
ధైర్యోక్తులు పలుక రామచంద్రుఁడు లంకేశ్వరుండైన విభీష
ణుని మదిలోఁదలఁచెను. తలఁచినతోడనే యా లంకాధిపతి
కృతాంజలియై రామునిమోలసెలున రాముఁడానందమంది
శతకంఠువిషయ మడుగ నాతఁడిట్లు చెప్పఁదొడఁగె.

రామచంద్రా ! నవప్రాకారముల తోడను, సప్తసాగర
ములతోడను, పాతాళగంధీరమగు నగడ్డతోడను విరాజిల్లుచు
నిరంతరముద్యతాయుధులగు రాక్షస వీకులచే రక్ష్యమాణ
యగు ప్రతాప లంకాపురంబున శతకంఠ గావణుడు మహావైభ
వముతో రాజ్యమేలుచున్నాడు. నావుడు రాముడు సప్తసాగర
వేష్టితమగు ప్రతాపలంక కరుగుబయ్యెట్లోయని విచారించి
యాంజనేయుని బిలిపించి శతకంఠవధ సాధ్యమగునా యన
నాతండ్రినొకండనే శతకంఠబలిమార్పఁ జాలుదునని రామ
విశ్వాసంబునకై విశ్వరూపంబుఁ జూపించిన శ్రీరాముడు
సంతసించి

“శ్లో॥ జితం భగవతాశేన

హరిణా లోకధారిణా

అశేన విశ్వరూపేణ

నిర్గుణేన గుణాత్మనా.”

శా॥ రా॥

అని ప్రశంసించెను అంత హనుమంతుడు తన విశ్వ
రూపము నుపసంహరించుకొనినను.

తరువాతశ్రీరాముడు ః కీమణుని మణిమయ
భూషణాదుల సత్కరించి లంకకుఁ బురుష మరలఁ ద్వారలో
యుద్ధమునకు సర్వసేనలతోఁ దోడ్పడమని కోరెను.

మఱియు సపరివారముగా సుగ్రీవుఁడోడ్డేర లక్ష్మణుని
హనుమంతుని బంప వారు నిరంతర ప్రయాణంబులఁ గిష్కింధఁ
దీరి సుగ్రీవ సన్మాచితులై రామాజ్ఞ నెఱిగింప నాతండును
కొతుకంబుగొని జాంబవత్సుషేనుముద గోమఘాది సేనా

నాయకులతో జయజయనాదములు మిన్నముట్ట హనుమల్ల
క్షుణ్ణులతో నయోధ్య కరుచెంచెను. శ్రీరాముడు సంతసించి
వారికిఁ దగిన విడుమలఁజూపెను. ఇతలో విభీషణుడును
హరనీలాది మంత్రులతో సేవాసమేతుఁడై యయోధ్యకువచ్చి
శ్రీరాముల మన్ననకు గుఱియాయెను.

అత భరణ శత్రుఘ్నులు యవన కాంభోజ బర్బర
సౌరాష్ట్రద్యనేక దేశములకుఁజని రామాజ్ఞ నివేదింపఁ
ద తదేశాధిపతులు నయోధ్య కేఁజెందిరి.

తరువాత రామచంద్రుడు రాజ్యభారము సుమంత్రాది
మంత్రీపుంగవుల కప్పగించి సైన్యాలు జన్యసన్నద్ధులుఁగావించి
సెలవుగొన నీతకడ కేగ నాజకకనకవన యానందంబుతో వల్ల
భునితో మెల్లననిట్లు విన్నవించె.

నాథా! యుద్ధరంగంబున మీ ప్రతాపములఁ గన్ను
లారఁగొంచ నాకెన్ని హాల్లనుండియోగలను. భారముగాదేని
నన్నును దమతోఁగూడఁ గొనిపోవఁబ్రార్థింతునని సవినయం
బుగా వేడికొన రామచంద్రుడు సీతా సమేతుఁడై సకల
సృష్టుగొలువ దివ్యరథమెక్కి హనుమత్సారథ్యముతో
సముద్ర తీరంబుఁజేరెను. ఈ సప్తసాగరముల దాటుట యెట్లా
యని రాముడనుమానించుట నారసి వెంటనే యాంజనే
యుడు విశ్వరూపముదాల్చి యెల్లరను దనపై నిడుకొని
నసమఁ బొడము నాటంకముల వాలచాలనంబులఁ దూలఁ

జేయుచు సప్తసముద్రముల సర్వరమ దాటించి శాశ్వదీపమునఁ జేర్చెను.

అప్పుడు శ్రీరాముఁడు మారుతి నుపలక్షించి యోయీ నీవు శతకంఠరావణుకడకేగి దూతకృత్యము సలుపుమన నాంజనేయుఁడు వల్లెయని శతకంఠ సభాసలికరిగి యున్నత సింహాసనా సీనుండగు నసురేంద్రు నరసి తదాసనంబు కంటె నిజవాంబున నత్యున్నతాసన్నమమర్చుకొని యంగుఁపవిష్టుడై యుండ దై త్యేంద్రుండబ్బరపడి హనుమాతు వీక్షించి యోయీ నీ వెవఁడవు? ఎందుండి యిందులకరుదెంచితివి నన హనుమ యిట్లనియె. చైత్యేంద్రా! సర్గలక్ష్మీపుత్ర్యా దేశమీయన నొప్పు నీపురంబుకంటె వేమడుగుల మిన్నయై యయోధ్య యను నగర ముచ్చారు. అద్దాని నఖిల నృపాలంకారుఁడగు రామ చంద్రుఁడు రాజధానిగాఁగొని యీ యవసీతలము నేకచ్ఛత్ర ముగా నేలుచున్నాఁడు. అతఁడసుర వధార్థమవతరించిన యాదినారాయణుఁడు! ఎందఱో మహర్షులు నీచే నిక్కట్లుఁబడి యామహాపురుషుని శరణువేడ వారి కభయమిచ్చి నిన్ను నిర్మూలింప నాతఁడు సర్వసేనా సమేతుడై యిటకే తెంచి యున్నాఁడు. ఇప్పటికేని నీవు బుద్ధిగలిగి మహర్షుల జోలికి జనక నాయపచారంబుల క్షమింపుమని రాము శరణుజొచ్చినే దప్పు యాతండు నిన్ను మన్నింపఁడు. జీవితేచ్ఛయున్నచో రామునితోఁ జెలిమిఁ గావించి మనుము. లేనిచో నీ చావు తప్పుదు.

నావుడు 'రావణుడు కోపోద్దీప్తితుడై నాకు నీ
గాముడు గీముడు నెంత? తులువా! ప్రల్లదములు చాలించి
యవలకుఁ బొమ్ము. లేదా నిన్నిప్పుడే దెగటార్తు నని తర్జింప
హనుమ యున్నతాకారుడై రత్నాసనమునను దున్న రావణు
నేలపైఁ బడఁ బొడిచెను.

గీ॥ ఇట్లు పొడిచినఁ బడి తలలెల్లఁ బగిలి
యబ్బరంబుగ నెత్తురు లుచ్చి పాతి
నవుడు మూర్ఛితై, నశని సహసనంబుఁ
బ్రాణముగఁ దన్న నమరులు చోద్యమంద.

స॥ రా॥

ఇట్లతని సింహాసనంబు చూర్ణము గావించి యంతతోఁ బోక
యాతనిపై కెక్కి త్రొక్కి పిడిగ్రుఱల మర్దించి బుద్ధి తెచ్చుకొ
మ్మని యటనుండి మరలుచు నెగురుపడిన మగల నెల్ల
నొగలఁ జేయుచు రామసన్నిధానమున కరగి మెల్లవిషయం
బులు బల్లంబొనర్చె. అత నిరుదైన్యములు జన్యంబునకుఁ
దలపడ సుగ్రీవాది మహాశూరులు రావణ మంత్రులగు దీర్ఘ
జిహ్వా శిఖిముఖులఁ బ్రాదేదుగుర నులుమాడిరి. మఱియు
రావణ సేనాపతులగు శార్దూలవదిన రక్తాక్షోది వీరులును
సహరివారంబుగ సమరభూమికి బరిష్కరి. రావణసేన లన్నియు
రామప్రతాపాగ్నికి శలభంబులగుదు రావణుండు క్రుద్ధుడై
రామునిపైకి వెడల వలదని తన తల్లి యెంత బోధించినను
విసక రథామూఢుడై హతశేషులగు రక్కసులతోఁ గూడ

రాఘవుపై చాడివెడలెను. అతని ప్రతాప జ్వాలలకు సీతా
రామాంజనేయులు దప్ప నందఱును మూర్ఛిల్లిరి. సీతా
రాము లాంజనేయు భుజముల పైనుండి రావణుతోఁ బోరిరి.
శ్రీరాముఁడు వరుసగా రావణు తలల బాణములచే ఛేదించు
చుండఁ గాని యవి వెంటవెంటనే మరల మొలచుచునే యుం
డెను. మఱియు నేలపైఁ బడిన రక్తబిందువులనుండి వందల
కొలంది శతకంఠ రావణు లుదయించుచు యుద్ధ మొనర్చు
చుండిరి. అప్పుడు శ్రీరాముఁ డించుక యలసినట్లు గనిపింప
సీతామహాదేవి వల్లభుని విల్లు గైకొని యుద్ధ మొనర్చెను.
ఎన్నిమార్లు నెఱకినను దిరిగి రావణు శిరఃబులు మొలచుచునే
యుండెను. అప్పుడు గాఢాయ మహర్షి జానకీతో హనుమ
ద్ధ్యాత్రింశాక్షురిని జప మొనర్చు మన నాయమ యట్లుచేసెను.
అంత మాదుతి రాద్రాకారముతోఁ బంచముఖముల ధరించి
శతకంఠ కంఠములనుండి కాగు రక్తమును గ్రిందఁ బడనీయక
శుష్కింపఁ జేయుచు సీతాదేవితోఁ దల్లి! నీవు జగన్మాతృ
స్వరూపముతో బ్రహ్మస్త్రముచే వీని బొడ్డును ఛేదించి
యాగ్నేయాస్త్రంబుచే నందున్న సంజీవకరణులు దగ్ధంబు
గావించి నారాయణాస్త్రమున వీని తలలు డొల్లనేయు మన
జానకి మహాశక్తిస్వరూప మూని శతకంఠ శిరఃబుల ధరణిఁ
బడవైచి సంహరించెను. దేవతలు సీతారామాంజనేయుల
ధ్యానించి పూలవానఁ గురిసిరి. మఱియు మూర్ఛిల్లిన శ్రీ
రామ పైనికులపై నమృతవర్షము గురిపించి పునరుజ్జీవితుల
నొనర్చిరి. అంత శ్రీరాముఁడు శతకంఠ పుత్తుఁడగు నీలుఁ

బైతృకం బగు రాజ్యంబున బట్టాభిషిక్తుఁ జేసి సర్వసైనిక పరి
వృత్తుఁడై యయోధ్యకు మరలి వచ్చెను. బంధుమిత్రాదులు
స్వస్వస్థానంబుల కరిగిరి.

7 మైరావణ వధ

శ్రీరాముఁడు కుంభకర్ణాకలఁ జూపఁ గినిసి రావ
ణుండు పాతాళలంకేశ్వరుఁడగు మైరావణుని స్మరించి రామ
లక్ష్మణులను వధింపు మని కోరెను. మైరావణుఁ డట్లేయని
నాటిరేయిఁ గూర్కొయున్న రామలక్ష్మణులను మోసముచేఁ
గొనిపోయి యొక పెట్టెలో నుంచి బీగము వైచి ప్రతాపలంక
లోని కాళికాలయమున జాగ్రత్తపఱచెను. అంత హనుమం
తుఁడు రామలక్ష్మణులఁగానక విధేషనాజ్ఞానుసారము పాతాళ
లంకఁ జేరి యందు దుర్దండి యను రావణానుజ తోడ్పాటుచే
శ్రీరామలక్ష్మణులున్న తావెఱింగి యందఁ గాపున్న రాక్షస
వీరులఁ గాళికాదేవికి బలియొసంగి మైరావణునిసైతము ససై
న్యముగ నాశక్తికి బలియిచ్చి యాతల్లివలనఁ జిరంజీవి యగు
నట్లు వరముఁ బడసి మైరావణు కుమారుని బాతాళలంక కధీ
శుఁజేసి తెల్లవారకమున్నే జాగరూకతతో రామలక్ష్మణులను
స్వస్థానముఁ జేర్చెను. అంతలో మార్యోదయ మాయెను.
రామలక్ష్మణులు మేల్కనిరి. సుగ్రీవాది సర్వవానరులు
మారుతి మహిమ కన్భతపడి వినుచుండిరి. రామలక్ష్మణు
లును దద్వర్తంత మంతయుఁ దెలిసి హనుమంతుని గొని
యాడిరి.

8 కాలనేమి వధ

రావణుడు తనయమోఘ ఘంటాశక్తిచే లక్ష్మణుని మూర్ఛపుచ్చగా నాంజనేయుడు సంజీవాద్రుఁ గొనరాఁ జనెను. అప్పుడు రావణుడు మారీచానుజుడగు కాలనేమిఁ బిలిచి యోరీ ! నీవేగి హనుమంతుని మోసపుచ్చుమన నాతండు తప్పదనుకొని మారుతి మార్గంబున నొక మాన్యాశ్రమంబు కల్పించుకొనియుండెను. హనుమంతుడుదారిఁబోవుచుఁ దప్పితి నేమో యని కనుగొన నామన్యాశ్రమమున కరిగి నీవే వడ వని యాకపటమాని నడుగ నాతండు సర్వజ్ఞుండువోలే “నోయీ ! హనుమ తుడా ! నీ వృత్తాంత మంతయు నే నెఱుంగుదు. నీవు రామరావణ సంగిరమునుండి వచ్చుచు న్నావు. ఇది యంతయు నాతపఃప్రభావముచేఁ గనుగొంటి నని యాంజనేయుని విశ్వసింపఁ బ్రయత్నింప హనుమ నాకుఁ దప్పిక యగుచున్నది. ఇదేదైన సరస్సుండినఁ జెప్పుచున్న నాతఁడొక సరోవరముఁ జూపించెను. ఆంజనేయుఁ డందు దప్పిక తీర్చుకొనుచుండ మకరమొకటి యాయన పాదముం బట్ట హనుమ విదిల్చి దాని నంత మొందింప నది దేవతాహుప ముతో మారుతీ ! ఈమానిని విశ్వసింపకుము. ఇతఁడు కాల నేమి యను రక్కసుడు. నిన్ను వంచుప మానివేషమూసె నని మాయమైనఁ బవనసుతుండు తిరిగి యాశ్రమమునకు వచ్చి సంజీవనాద్రుఁ గొనిరాఁ బ్రయాణము కాఁగా నా దంభముని హనుమా ! రాముఁడెవడు? లక్ష్మణుఁడెవడు? వారు మిథ్య నీసంజీవనాచలానయనము వృథాప్రయాస మని శుష్కవేదాం

తము బోధింపఁ గ్రుద్ధుడై మారుతి యోరీ ! నీవు మిథ్య యని
ఒక పిడిగ్రుద్ధున నాతని వీతాసుఁ జేయ నాతఁడు రాక్షస
రూపంబున నేలఁ బడెను

హనుమంతుఁడు భీమునకు దర్శనమిచ్చుట

ఒకనాఁడు బ్రాహ్మణి సాగంధిక కుసుమములు దెచ్చి
పెట్టుమని ధర్మజుఁ గోరెను. అతఁ డాలోచించుచుండ నేదెచ్చి
పెట్టెదనని భీముఁడు వెల్లెను. వారప్పు డరణ్యవాస మొనర్చు
చు హిమవత్ప్రాంతమున నుండిరి. భీముఁడా పుష్పముకొరకు
హనుమంతుఁ డుండు తావునకుఁ జెగఁ బోవుచుండెను. అది
చూచి యాంజనేయఁడు భీముని బలముఁ బరీక్షింప దారి
కడ్డముగాఁ బరుండి యుండెను. త్రోవ విడుమని భీముఁడాయ
నను గోర నేను ముదఁసరిని, కదలలేకున్నాను. దయచేసి
వేలుదారిని బొమ్ము. లేదా నాతోఁకడఁబొలగించుకొని పొన్ను"ని
హనుమ జబబిచ్చెను. భీముఁడు "మహాక్షత్రియుఁడ నగు నేను
వెనుకకు మరల స"ని నిర్లక్ష్యముగా నావాసరము పాలము
తోలఁగఁగ్రద్దోయఁ బోయెను. కాని యది కదలలేదు. ఏమిది
యని బలము కొలఁది బ్రయత్నించియు దానిని గదలింపఁ
జాలక యీతఁడెవఁడో మహాపురుషుఁడని యెంచి నిజరూపుఁ
దెలుప నాతనిఁ బ్రార్థింప మారుతి తన కలరూపుఁ దెలిపి
భీమసేనుని గొఁగలించుకొనెను. అంత భీముఁడు హనుమవలన
సాగంధిక పుష్పము లుండు తావెఱిగి హనుమంతుని నిజరూ
పంబుఁ జూడఁ గోర నాతఁడు తన విశ్వరూపంబుఁ దమ్మునకుఁ
జూపించెను. భీముఁడు నాశ్చర్యుడై

శ్లో॥ గోష్పదీ కృతవారాశిం

మశక కృత రాక్షసమ్

రామాయణ మహామాలా

రత్నంవందేఽనిలాత్మజమ్

బా॥ రా॥

అని ప్రార్థింప హనుమ యెప్పటహాపంబుఁదాల్చెను. భీముఁడు సంతోషించి యగ్రజా ! మాకు దుర్యోధనాదులతో జరుగఁ బోవు యుద్ధమునఁ దోడ్పడవలయు నన్న “దమ్ముఁడా ! నేను యుద్ధ మొనర్చిన భూమి వణఁకును. కాన నీ గదయందును అర్జునుని టెక్కెముసందును నిల్చి మీకు సాయ మొనర్తు నని నానుమ చెప్పెను. మారుతివలన నావాగ్దానముఁగొని భీముఁడు గమ్యస్థాన మలంకరించెను.

గ ద్య

ఇది శ్రీ హనుమత్ప్రసాదిత కవితా నిశ్చయ సుజన విధేయ పణకునూళ్ళ గోత్రోద్భవ క్రొత్త కులజలధి శీతాంశు రత్నాంబా వీరభద్ర తనయ శ్రీ నచ్చిదానంద నామధేయ ప్రణామైస హనుమద్విజ యంబున ద్వితీయాధ్యాయము

౨ హనుమదవతార తత్త్వము

1 ఆద్యః ప్రసన్న హనుమాన్
 ద్వితీయో వీరమానుతి,
 తృతీయో విశతి భుజ
 శ్చతుర్థః పంచవక్త్రః

2 పంచమోష్ఠాదశభుజః
 శ్చిరణ్యస్సర్వ దేహినామ్
 సుసర్పలాపతే న్నన్యః
 సప్తమంతు చతుర్భుజః.

3 అష్టమః కథితశ్రీమాన్
 ద్వాత్రింశ ద్భుజమండలః
 నవమం వానరం రూపం
 ఇత్యేవం నవరూపధృత్ ।

పరాశర సంహిత.

హనుమద్విజయము

తృతీయాధ్యాయము

ఆంజనేయధ్యానము

శ్లో॥ ఆంజనేయః మహావీరం
మహాసత్వం మహామతిం
మహాదేవం మహాకాంతిం
రామదూత మహాభజే

శ్లో॥ మేగువర్చిత సంకాశ !

మైనాక పరిశేవిత !

సుగ్రీవ సచివా ! మేయ !

వాయుపుత్ర ! నమోఽస్తుతే

శ్లో॥ అంజనా గర్భ సంభూత !

రుద్రవీర్య సముద్భవ .

సర్వాణాంకార సంయుక్త !

వాయుపుత్ర నమోఽస్తుతే !

శ్లో॥ సృష్టి సీతి నిదానంచ
సర్వలోకైక పాలకమ్
వానరాణామధిపతి
మాంజనేయం నమామ్యహమ్

౪

శ్లో॥ ప్రబలం సుమహావీరం
త్రిమూర్త్యాత్మక తేజసమ్
మాణిక్య కుండలోపేత
మాంజనేయం నమామ్యహమ్

౫

శ్లో॥ దీర్ఘ కాయా మహాబాహుం
దీప్త లాగూలభూషణమ్
శ్రీమసత్వం సుహిగాత్ర
మాంజనేయం నమామ్యహమ్

౬

శ్లో॥ దయానిధి పుణ్యరాశిం
ప్రభంజన తనూభవమ్
సంజీవనాద్రి ధర్తార
మాంజనేయం నమామ్యహమ్

౭

శ్లో॥ సర్వశాస్త్రార్థ తత్త్వజ్ఞం
నవవ్యాకృతి పండితమ్
అంజనానందనం దేవ
మాంజనేయం నమామ్యహమ్

౮

శ్లో॥ షరాశరనుతం దేవం
సర్వాలంకార శోభితమ్

బ్రహ్మచర్య వ్రతోపేతం
వాయుపుత్రం నమామ్యహమ్

౯

శ్లో॥ సర్వాలంకార సంయుక్తం
సర్వవిద్యా విశారదమ్
దీర్ఘాయుషం రామభక్తం
వాయుపుత్రం నమామ్యహం

౧౦

శ్లో॥ కౌపీనధారణం దేవం
పుష్పమాలాయుతోరసమ్
బ్రహ్మజ్ఞాననిధిం సాధుం
హనుమాంత మహంభజే

౧౧

శ్లో॥ ఆనంద హృదయానందం
భక్తకల్ప మహీరుహమ్
అంజనేయం వాయుసూనుం
భక్త్యాఽహం మహాభజే

౧౨

శ్లో॥ సుముల్లసిత వారాశిం
సీతా శోక నివారకమ్
రామదూతం వాయుసుతం
హనుమాంతం భజామ్యహమ్

౧౩

శ్లో॥ కవితాభ్యాస సిద్ధర్థం
త్రొత్తవంశాంబుధీదునా
సచ్చిదానంద నామ్నేయ
మాంజనేయ నుతిః కృతా

౧౪

2 మంగళం

శ్లో॥ మంగళ వాయుపుత్రాయ
 త్రిమూర్త్యాత్మకరూపిణే
 మంగళం రామదూతాయ
 వానరేంద్రదాయ మంగళమ్

|| స్వ

ఉపసంహారము

అంజనేయుని గుణములు వాచామగోచరములు. నే నల్పజ్ఞుడ నైనను నాయగుడు లోకోత్తర గుణుఁ డగుటచేఁ దద్విజయ ముపాదేయంబు.

ఇన్ముహత్ముని లోకోత్తర గుణము తెవ్వి? యన 'త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మణి' అను వేదవాక్యముచేఁ బ్రతి పాద్యమానుఁడగువాయుమూర్తి కీతందు కొమరుఁడు. ఈతని జన్మయితి తపస్వినియు సప్తరశ్మిలలలామయు నగు సంజనాదేవి యన్న నీతని యాభిజాత్యము వేటి చెప్పనేల? మఱియుఁ ద్రిమూర్త్యాత్మకుఁడు.

అంజనేయుని రూపసంపదయు సమోఘము. విశాల నడచుండు, కంబుగ్రీవుండు, మహాబాహుండు, దీర్ఘ వక్షస్థు లుండు, దీప్తలాంగూలుండు, తప్తకాంచనసన్నిభుండు నగు హనుమంతుని రూప మొకమారు స్మృతికేఁ దెచ్చుకొనుఁడు. మఱియు

శ్రీరామ సేవాపరుండును ద్విజగన్మోహనుండును, బాలసూర్య ప్రభుండును, జగత్త్రియూజిత్యరుండును అగు నాం

జనేయుతో సమాన భాగ్యంబు గలవాఁడు మఱొక్కఁ
డెవ్వఁడు గలఁడు? వాయునందనునితో సమానుఁ డగు
దానశౌండుఁడు వేఱొక్కఁడు గానరాఁడు.

ప్రాణతుల్యములగు కవచ కుండలముల నీతఁడు తప్ప
మఱెవ్వఁడు దానంటు చేయఁగలిగె ?

వాల్మీకి ప్రార్థితుఁడై తత్కీర్తికై నిజరామాయణంబు
నిర్మూల మొనర్చిన యీతనికంటెఁ బరోపకార పారీణుఁడు
మఱెవ్వఁడు గలఁడు.

‘కోటిందాసూర్యప్రభ’ మ్మని కవులచే వర్ణితమగు నీ
మహావీరుని తేజము లోకాలోకపర్వతమును గూడఁ బ్రకా
శింపఁ జేయుచున్నది. గుణాంబుధి యగు నీ సామీర చాతుర్య
మెంతని వర్ణింతు?

‘యత్ర విద్యా స తత్ర శ్రీః
యత్ర శ్రీ ర్న సరస్వతీ’

అను లోకోక్తిని మిథ్య గావించి విద్యాధనంబుల రెండింటికీఁ
దన్నాటపట్టుఁ గావించుకొనియె. ఈ గుణకాశి పరిహాసంబు
నకేని బొంకఁడు. కలల నేనిఁ బరాంగనలఁ గనఁడు. అరులందేని
నింద నారోపింపఁడు.

రావణాదులతో సంభాషించు సందర్భాబున నీతని
రాజనీతియు వాక్పౌఢిమయుఁ గాంచనగును. నిగ్రహానుగ్రహ
సామర్థ్యోపేతుఁ డగు నీతని సాక్షా ద్భగవంతుఁ డనుటలో
నతియోశక్తి లేదు.

వాల్మీకి రామాయణముకన్న రసవత్తరముగా రామ చరిత్ర వ్రాయఁగలిగిన యీతని పాండిత్యము నెవఁడు ప్రస్తుతింపఁగలఁడు? ఈతఁడు శమదమాది గుణసంపదకును బ్రహ్మవిద్యకును బట్టుకొమ్మ యని యగస్త్యు నంతవాఁడు చెప్ప నీతని గుణాద్భుతత్వము వేత చెప్పవలయునా?

రావణ సంహారాదులం దీతని కార్యధురంధరత్వము వర్ణనాతీతము. తన్ను దూషించు రావణు నైతము మన్నించి నీతి నుపదేశించినయీతని యొప్పు మిగుల నుత్కృష్టము.

రావణ మైరావణాది మహావీరులతోడి రణరంగము లీతని శౌర్యహేమంబునకు శాశ్వతంబులు.

సుగుణ దండాధారంబున శోభిల్లు నేతస్కీర్త్యాతపత్రము భక్తపథికులకు నీడ నొసంగుచున్నది.

అంజనేయా! తెలిసినదిలెమ్ము. మాటచే నన్ను మన్నింతువే గాని మనస్సుతోఁ గాదు. నీమన మెప్పుడును రామ నామ మాధురినే గ్రోలుచుండును. శ్రీరామనామ స్మృతియే నీకుఁ బ్రాణేశ్వరి, యని ఈ మహానీయునికిఁ గల రామనామ ప్రీతిని బ్రేమయసి యగు సువర్చలాదేవి నిరంతరముఁ గొనియాడును. ఈ హనుమద్గుణరత్నాకరమునుండి యెన్ని గుణరత్నముల నెత్తిచూపఁగలము.

అకాశమే పత్రమై సప్తసాగరంబులే మషీపాత్రంబులై శేషుఁడే వక్త్రమై వివస్వంతుఁడే విలేఖకుఁడైనచో నీ గుణోత్తరుని గుణంబు లొక కొన్ని వర్ణింతు రని తలంతును.

ఇక నీ మారుతి గుణప్రదర్శనము విరమింతును నా.
 బోటివాఁ డిద్దానికిఁ గడంగుట సూర్యుని దీపముతోఁ జూపిం
 చుటం బోలును.

ఈ నా సాహసంబునకుఁ బెద్దలు క్షమింతురుగాక.

శ్రీ కృతజ్ఞత

నే నిందుఁ బూర్వీకులు నాధునికీలు నగు కవివరే
ణ్యుల పద్యంబులు ప్రమాణంబుగాఁ గొంటిని. కాన కతకంత,
సహస్రకంత, వాల్మీకి రామాయణకర్తలకును దదితర పూర్వ
కవులకును నామఃపూర్వక వందనముల నర్పించుచున్నాఁడను

ఆధునిక కవులగు శ్రీయుత వావిలికొలను సుబ్బారాయ
ప్రభృతులకు నమస్కృతు లొనర్తును.

అనేక దోషములతోఁ దులఁదూగు నీ పాత్రమును
శిష్యవాత్సల్యముతో సరిచూచి యిచ్చిన యస్మద్గురువరేణ్యు
లును వ్యాకరణాచార్యులు, నగు మధ్వశ్రీ పశ్యే పూర్ణ
ప్రజ్ఞాచార్యులు గారికి నా హృదయపూర్వకాభివందనములు.

ఏత ద్గ్రంథ ముద్రణమునకు వలయు ద్రవ్య సాహాయ్య
మునర్పించ సౌభాగ్యవతి శ్రీమతి శ్రోత్ర శ్రీ లక్ష్మీనారా
యణాంబను దేవుఁడు దయార్ద్ర దృష్టితోఁ జూచి సర్వ సౌఖ్య
ముల నొనఁగు గాక.

నాకుఁ జౌరాణిక విజ్ఞానంబు నంకురిపఁజేసి మఱియుఁ
బెక్కు సాయంబులొనర్చిన చిరంజీవి జుపాల లక్ష్మీదేవమ్మకు
దేవుఁడు మనశ్శాంతి యొసంగుఁగాక.

వైవారి సాయము లేనిదే నే నీ గ్రంథమును బ్రకాశ
మొనర్చియుండను గానఁ బూర్వోక్త మహాశయుల కెల్లను
ఋణఃపునర్మదీయాభివందనములు.

ఇట్లు,
వినీతుఁడు

శ్రీ కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి
గ్రంథకర్త

ఓమ్

ప్రార్థన

శ్రీరామ భక్తుడవును భగవదంశ సంభూతుడవును
విశ్వనాథుడవును అగు శ్రీమ దాంజనేయ మహాప్రభూ !
అంతమగుదు నీతో మే మేమని విన్నవింపగలము?

శ్లో॥ “త్రాయస్వే తనువాద ఏవ
భువనత్రాణైక బద్ధవ్రతే
త్వద్భృత్యా ఇతి సిద్ధ సాధన మిదం
విశ్వైకనాశ్చ త్వయి
త్వద్గర్భేన సతి గతాస్మి ఇతి చ
స్పష్టార్థమంశే హరేః
కుక్షిస్థాఖిల విష్ట పస్య సదృశం
కిం వాత్ర విజ్ఞాప్యతే”

ప॥ రు॥

కాన నో మహాప్రభూ !

శ్లో॥ భూరస్తు సంపన్న సమస్త సస్యా
భూదేవతాః పూర్ణ మనోరథాశ్చ
భూపాశ్చ ధర్మ ప్రవణైక చిత్తాః
సర్వే జనా స్సంతు నిరామయాశ్చ

ప॥ రు॥

ఇట్లు,

ప్రార్థయితే,

శ్రీ కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి
గ్రంథకర్త

ఫలశ్రుతి

శ్లో॥ బుద్ధిర్బలం యశోధైర్యం
నిర్భయత్వ మరోగతా
అజాడ్యం వాక్పట్యం చ
హానూమ త్స్మరణాద్భవేత్

శ్లో॥ త్వమేవ మాతా చ పితా త్వమేవ
త్వమేవ బంధుశ్చ సఖా త్వమేవ
త్వమేవ విద్యా ద్రవిణం త్వమేవ
త్వమేవ సర్వం మమ దేవదేవ

శ్లో॥ జగతి నిఖిల విద్యాసింధుముష్టిం ధయానాం
వరఫణితి పరీక్షాయుజ్యతే సజ్జనానామ్
తదిహమమనిబంధే దూషణం భూషణంవా
భవతి యది విదగ్ధైః సద్భవశ్యం విమృశ్యమ్.

శ్లో॥ క్రొత్తాన్వవాయ జాతేన
సచ్చిదానంద మూర్తినా
భక్తానా ముపకారార్థం
హనుమద్విజయం కృతమ్

గ ద్య

ఇది శ్రీ హనుమత్ప్రసాదాసాదిత కవిత్వ నిశ్చయ సుజన విధేయ
 పణకునూళ్ళ గోత్రోద్భవ క్రొత్త కులజలధి శీతాంశు
 రత్నాంబా వీరభద్ర తనయ శ్రీ నచ్చిదానంద
 నామధేయ ప్రణీతంబైన హనుమద్విజ
 యంబున దృతీయాధ్యాయము

సర్వము సమాప్తము.

“సంగచ్ఛద్వం సంవదద్వమ్ సమ్మోమనాంసి కూనతాం”

ఋగ్వే. ఆ. 8

ఇత్యాశాస్మహే.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ధ్యానశ్లోకములు

గ్రంథకర్తయొక్క 'సంగమేశాష్టకము' (వేణుగోపాల
స్తోత్రము' స్తోత్రరత్నావళి' సంగమేశ్వర స్తోత్రరత్నములు
అను వేర్వేరు పుస్తకముల నుండి

శ్రీ

అథ సంగమేశాష్టకమ్

యస్యా భవ ద్భాషణ మస్మిమాలా
శిరోమణి ర్యస్య హిమాంశు రేఖా
నమామి భక్త్యాశ్రిత కల్పవృక్షం
జాగరమూడిస్థిత సంగమేశమ్

1

మృకండు పుత్రో యదనుగ్రహేణ
క్షీణాయురప్యాయు రవాపదీరమ్
నమామి తం చేతసి పార్వతీశం
జాగరమూడి స్థిత సంగమేశమ్

2

మా మాశ్రయద్భాణ ఇతి స్మృతస్య
గేహేభవ స్త్వం శివ! రక్షకః ప్రాక్
త్యాం తాదృశం భక్తహితం నమామి
జాగరమూడి స్థిత సంగమేశమ్

3

సర్వేషు దేవేషు భయాకులేషు
 త్వమా పిబో హాలహాలం మహాత్మన్
 త్వా మాశ్రయే శూలధరం గిరీశం
 జాగరమూడి స్థిత సంగమేశమ్

4

నిజావమానేన సతీ వినష్టా
 దక్షాధ్వరే చేతి రుమా రత్నైర్జ
 యో దక్ష, మీడే హృది వీరభద్రం
 జాగరమూడి స్థిత సంగమేశమ్

5

నిరంతరం త్వాం స్మరతాం జనానాం
 కరోషి తత్పాప వినాశసం త్వమ్
 భజామ్యతః పాపవినాశస్య త్వాం
 జాగరమూడి స్థిత సంగమేశమ్

6

నిరాశృతే స్వశ్వశురేణ కుబ్జే
 గోవిందదాసే శరణం ప్రసన్నే
 సమాగతం సాక్షితయాత్రసీవే
 జాగరమూడి స్థిత సంగమేశమ్

7

మృత్యుంజయం చంద్రకిరీటయుక్తం
 కురంగహస్తం గణనాయకాంకమ్
శ్రీసచ్చిదానంద కృపం భజే త్వాం
 జాగరమూడి స్థిత సంగమేశమ్

8

కవితాభ్యాససిద్ధ్యర్థం
 క్రొత్తాన్వయభువా మయా
 సచ్చిదానంద నామ్నోదం
 సంగమేశాష్టకం కృతమ్

ఓమ్

శ్రీ

అథ శ్రీ వేణుగోపాల స్తోత్రమ్

కృద్ధే మహేంద్రే వ్రజ భూమిభాగే
 శిలాస్సమా వర్షతి రషేతుం తాన్
 గోవర్ధనం యోఽధర దవ్యయస్తం
 శ్రీవేణుగోపాల మహం భజామి

1

ఆత్మీయమాతా పితరావజస్రం
 పుత్రార్తిమతౌ చ విధాయ దీనా
 యోఽకేశయత్ కంసమిమం ద్విషంశం
 శ్రీవేణుగోపాల మహం భజామి

2

బర్హి బర్హి ధరం దేవ
 నీలమేఘసమచ్ఛవిమ్
 జాగరమూషి వాస్తవ్యం
 వేణుగోపాల మాశ్రయే

3

కుచేల మునివా దత్తాన్
 పృథుకాన్ ముష్టితమాత్రకాన్
 గృహీత్వాఽదాత్ శ్రియంయస్తం
 వేణుగోపాల మాశ్రయే

4

దుక్ష్మిణీ దయితం కృష్ణం
 సత్యభామా ప్రియం హరిమ్
 కాళిందీ హృదయానందం
 వేణుగోపాల మాశ్రయే

5

వసుదేవ సుతం దేవం
 దుష్టరాక్షస మర్ధనమ్
 సమామివిశ్వగోప్తారం
 శౌస్తుభాలంకృతోరసమ్

6

శ్రీవత్సాకిత వక్షస్కం
 ద్వాపరకావాసినం పరమ్
 సమామి హృదయే నిత్యం
 హృషీ కేశం రమావతిమ్

7

కృష్ణం యదుకులోత్తంసం
 వసుదేవసుతం హరిమ్

జగద్గురుం నరసఖం

సమామ్యన్యాయశం విభుమ్

8

బలరామానుజం కృష్ణం
శిశుపాలాంతకం హరిం
ద్రౌపదీరక్షకం దేవం
విభుం నిత్యం సమాశ్రయే

9

కాళీయాహి ఫణాజాలే
నృత్యంతం గోపబాలకమ్
సమామి హృదయే నిత్యం
వేణుగోపాల దైవతమ్

10

అమంద హృదయానందం
భక్తకల్య మహీరుహమ్
వేణుగోపాల నామాన
మిష్టదైవ మహం భజే

11

వేణుం దధానం స్వకరాంబుజేన
సమ్మోహయంతం వ్రజసుదర్శణమ్
చేతాంసి చామపురే వనంతం
శ్రీవేణుగోపాల మహం భజామి

13

కవితాభ్యాస సిద్ధ్యర్థం
క్రొత్తాస్వయభువా కృతా
సచ్చిదానంద నామ్యేయం
వేణుగోపాల సన్నుతిః

అథ శ్రీ స్తోత్రరత్నావళిః

మొదటి భాగము

సప్తగ్రహముల ధ్యానము

బృహస్పతిం దైత్యగురుం

బుధంచైవ శనైశ్చరమ్

అంగారకం వైష్ణికేయం

సమామి హృదయేనిశమ్

కర్మసాక్షిణ మాదిత్యం

గ్రహరాజం విభావసుమ్

శనైశ్చరం చ తత్కుమారం

భక్త్యాహం మనసా భజే

కుముదానాం ప్రేయం సోమం

జైవాత్మకం క్షపాకరం

ద్విజరాజం కళానాథం

మృగాజ్ఞం చంద్ర మాశ్రయే

రెండవ భాగము

అష్టదిక్పాలకుల ప్రార్థన

వర్షాధిపం శచీనాథం

సహస్రాక్షం సురేశ్వరమ్

పురుహూతం శునాసీరం
ఇంద్రం వానవమాశ్రయే

1

రజోమూర్తిం రక్షవర్ణం
కుమారపితరం శుచిమ్

ద్విముఖం చ మహాసత్త్వం
అగ్నిదేవం నమామ్యహమ్

2

నరకాధిపం పితృపతిం
సమవర్తి నమవ్యయమ్
మహాప్రాజ్ఞం మహావీర్యం
యమదైవం నమామ్యహమ్

3

రాత్రిం చరం మహాసత్త్వం
యాతుధానం పుణ్యజనమ్
రాక్షసం కోకాపం రక్షః
నైఋతిం చ నమామ్యహమ్

4

ప్రచేతస మపాం నాథం
ఉదవాసం మహాబలమ్
దేవం పశ్చిమ దిక్పాలా
వరుణం చ నమామ్యహమ్

5

ప్రభంజనం జగత్పాణం
పృషదశ్వం సుగంధినమ్
సమీరణం నభస్వస్తా
వాయుదేవం నమామ్యహమ్

6

యక్ష రాజం గాజరాజం
 శ్రీదం పుణ్యజనేశ్వరం
 ధనదం త్ర్యంబక సఖం
 సమామి హృదయేనిశమ్
 శివం దేవం పశుపతిం
 వృషభధ్వజ మీశ్వరమ్
 ఈశానేశ్వర మీశానం
 భక్త్యాహం మనసా భజే

7

8

మూఁడవ భాగము
 మహర్షి పూజ

వ్యాసం మహామునిం చైవ
 వాల్మీకీకంతు మహాఋషిమ్
 బ్రహ్మభిజ్ఞం శుకం చైవ
 సమామి హృదయేనిశం

2

శశ్యపాత్రి భరద్వాజాన్
 జామదగ్నించ గౌతమమ్
 విశ్వమిత్రం వశిష్టంచ
 నిత్యం హృది సమామ్యహమ్

2

పాలుగత భాగము

గీతాప్రశంస

పారాయ వాసుదేవేన
 బోధితే సర్వసమ్మతే
 మాతర్గీతే దేహి మహ్యం
 జ్ఞానం విద్యాం చ యశోధికమ్
 సర్వాధ్యాత్మ జ్ఞాన సిద్ధే
 సర్వర్షి గణసంస్తుతే
 జ్ఞానవిద్యా యశోధికైర్
 మాతస్తావం ప్రణమామ్యహమ్

1

2

విదత భాగము

వినాయక ధ్యానము హయగ్రీవస్తుతి

వినాయకం గణాధ్యక్షం
 భూత నాథాంక సేవితమ్
 గజానన ముమాపుత్రం
 హృదినీత్యం సమామ్యహమ్
 శ్రీపతిం హయవదనం
 సర్వ విద్యానిధిం హరిమ్
 నిర్మల స్ఫటికాకారం
 భక్త్యాహం మనసా భజే

1

2

చతుర్భుజం హయగ్రీవం
సర్వ లోకపతిం హరిమ్
విద్యేశ్వర్య ప్రదానార్థం
హృది నిత్యం నమామ్యహమ్

8

అరవ భాగము

దేవీస్తోత్రము

సరస్వతీ విశాలాక్షీ
సర్వదైవత సంస్తుతే
అంబ మే కురు నిర్విఘ్నం
సర్వకాలేషు బాదరాత్

1

లక్ష్మీం పద్మాలయాం పద్మా
రమాం మంగళ దేవతామ్

లోకైక జననీం దేవీ
హృది నిత్యం నమామ్యహమ్

2

కాత్యాయనీం హైమవతీం
చండికా మంబికాంశివాం
మృడానీం సర్వ మాంగళ్యాం
అపర్ణాం పార్వతీం భజే

3

శ్రీ:

అథ శ్రీ సంగమేశ్వర ధ్యానామృతమ్

గంగాధరం శివమ్ దేవం

గౌరీనాథం త్రిలోచనం

మహాదేవం వామదేవం

జ్ఞానైశ్వర్యార్థ మాశ్రయే

1

శర్వం దేవం పశుపతిం

వృషభధ్వజ మీశ్వరం

ఈశానేశ్వర మీశానం

జ్ఞానైశ్వర్యార్థ మాశ్రయే

3

శంకరం శాశ్వతం శంభుం

ఉగ్రం భీమం మహేశ్వరమ్

విరూపాక్షం మహాదేవం

జ్ఞానైశ్వర్యార్థ మాశ్రయే

3

అక్షరం శ్రీనిధిం శర్వం

భర్తం భీమం జగద్గురుమ్

కాలాంతకం చతుర్భుజమ్

జ్ఞానైశ్వర్యార్థ మాశ్రయే

5

ఆనందహృదయానందం

భక్తకల్ప మహీరుహమ్

జాగరమూడి వాస్తవ్యం

సంగమేశం నమామ్యహమ్

8

కళానాథ ధరం దేవం
శరద్దేవు సమచ్ఛవిమ్
జాగర్లమూడి వాస్తవ్యం
సంగమేశం నమామ్యహమ్

7

సర్వశాస్త్రైర్థ తత్త్వజ్ఞం
సర్వవిద్యా విశారదమ్
జాగర్లమూడి వాస్తవ్యం
సంగమేశం నమామ్యహమ్

8

త్రినయన ధారిన్
పశుపతి నామన్
శశిముఖ నిత్యం
కురు మమ సౌఖ్యమ్

6

ద్గురే శివే కాలి గౌరి
భవానీశ్వరి నిర్మలే
అంబ మే దేహి సత్సం చ
వీర్యం విద్యాం యశోధికమ్

ఇతి శ్రీ సచ్చిదానంద విరచితం బైన హనుద్విజయ
మందు స్తోత్రప్రకరణము సర్వము సామర్థ్యము.

మంగళం మహల్

సర్వ లోకాః సుఖనోభవంతు

Quick !

Ready !

By the same author

Nama Sankirtana Mahima

For copies write to:

Sri Sita Rama Nama Sankirtan Mandir,

AGRAHARAM,

GUNTUR.

ఇదే గ్రంథకర్త:

వెల స్వల్పము!

వెల స్వల్పము!

అత్యద్భుతములును, సూతనములును, ఆయుర్యవిషయములతో

నామ సంకీర్తనామహిమ

వలయువారు:—

శ్రీ సీతా రామ నామ సంకీర్తన మందిరము,

అగ్రహారం, గుంటూరు.